

ETT ÖREBRO FÖR ALLA

Vänsterpartiets budget
Örebro Kommun 2024

Ett jämlikare Örebro

Världen har sett stora förändringar under de senaste åren. Vi har haft en pandemi som har lamslagit världen, i Sverige har vi fått en regering som har valt en tvär högergir med allt vad det innebär och nu befinner vi oss i en lågkonjunktur där inflationen har dragit iväg. Den nya högnationalistiska regeringens prioriteringar slår nu hårt mot alla kommuner. Örebro kommun är inget undantag. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har aviserat att det krävs en höjning av de kommunala bidragen på 20–30 miljarder kronor enbart för att bibehålla nivån i välfärden. Svaret från regeringen var att ge kommunerna 6 miljarder, alltså nedskärningar med 14–24 miljarder kronor. Det är ett dråpslag för kommunerna runt om i Sverige som nu lämnas nu åt sitt eget öde. Med en regering som redan hunnit bryta en stor del av sina vallöften så ligger nu hela ansvaret hos kommunerna för att klara välfärden och få budgeten att gå ihop.

I Vänsterpartiets budgetförslag *Ett Örebro För Alla 2024* går vi inte med på majoritetens fortsatta nedskärningar av välfärden. Vi ser hur nedskärningarna slår hårt då det nu har lett till att delar av verksamheterna får tas bort. Vi såg det med till exempel nedläggningen av Ölmbrogården och det kommer att komma fler liknande exempel under budgetåret. Men nedskärningarna som majoriteten envisas med att lägga för att "få en budget i balans" kommer att innebära rejält ökande kostnader då personalen flyr verksamheterna, det förebyggande arbetet försvinner i allt snabbare takt och allt fler av de så kallade "besparingarna" bara ökar kostnaderna i andra änden. Detta kortsiktiga synsätt får inte styra Örebro kommuns budget utan det är dags för ett långsiktigt hållbart arbete med ekonomin.

Vi vet att välfärden behöver varje krona i verksamheten. Vi väljer därför att prioritera annorlunda och satsa pengar där det behövs som mest - på förskola, skola, vård och omsorg. Vi ser helt enkelt inga andra alternativ för ett långsiktigt fungerande Örebro. Vi kan göra det eftersom vi har flera omprioriteringar som till exempel lägre politikerarvoden, färre konsulter, slopat stöd till den miljövidriga flygplatsen och att vi slutar med kostsamma privatiseringar inom äldreomsorgen.

Under året kom ÖBO med besked om en chockhöjning av hyran, något som drabbade dem med sämst förutsättningar hårt. För oss är det därför extra viktigt att ÖBO återgår till att först och främst vara en allmännyttiga och därför ställer vi tydliga krav på hyror som örebroarna har råd med. Majoriteten säger att de tagit bort vinstkravet på ÖBO men sanningen är att de fortfarande har kvar ett utdelningskrav från bolagen där ÖBO är ett av de tyngsta. Vi är därför tydliga med att vi tar bort vinstkravet inom ÖBO, så att varje krona i överskott går tillbaka till hyresgästerna. Vi ser de enorma behov som finns nu för att satsa på socialt förebyggande insatser och vi anser att det är dags att gå före och fånga upp människor innan de drabbas hårt av våld, utsatthet och dåliga förutsättningar. För unga skapar vi möjligheten att åka avgiftsfritt på bussen i sommar.

Vi i Vänsterpartiet vet att det inte går att bromsa sig ur en uppførsbacke. Det är nu vi måste satsa för att ta oss ur lågkonjunkturen. Det är därför vi väljer att omfördela pengarna från chefer, direktörer och konsulter dit där pengarna behövs - till fler lärare i skolan, fler undersköterskor i äldreomsorgen, fler boendestödare och fler förskolelärare. När de mest utsatta får det ännu tuffare fördjupas krisen i samhället - det är därför vi alltid kommer att bekämpa de klyftor som idag drar isär Örebro. I våra satsningar strävar vi alltid efter att alla ska ha jämlika förutsättningar att utbilda sig, arbeta, bo och leva. För oss är ett enat Örebro som drar åt samma håll en förutsättning för att alla ska få det bättre.

För vi vet att när vi skapar ett mer jämlikt Örebro så blomstrar kommunen. Vi kommer alltid att ta vårt ansvar för att politiken ska ge lösningar - inte skapa fler problem.

För vi vill ha ett Örebro för alla, det är politikens ansvar!

Martha Wicklund

Kommunalråd, Vänsterpartiet Örebro kommun

Ställningstaganden i budget

Med Vänsterpartiets politik organiseras kommunens verksamheter på ett helt annat sätt än idag. Det krävs ett långsiktigt helhetstänk för att återställa decennier av skadliga marknadsexperiment och privatiseringar.

Varje enskild förändring kan inte alltid stå för sig själv, men kan vara nödvändig för att ekonomin och verksamheten ska gå ihop. När Vänsterpartiet styr Örebro kommun är en sådan avgörande förutsättning att äldreomsorgen drivs i kommunal regi. Endast då kan vi få överblick och kontroll över den sönderslagna hemvården och därmed skapa en hållbar ekonomi. Det är så vi skapar en verksamhet där personalen trivs och de äldre kan sättas centrum igen. Valfriheten ska handla om de äldres vardag, inte om företagens rätt att tjäna pengar på skattebetalarna.

Decennier av hyvlingar har skapat en underfinansiering av verksamheterna. Genom konceptet med New Public Management har man lånat teorier och verktyg från näringslivet och industrin, som inte fungerar i en kommunal verksamhet. Det finns en övertro på att offentlig verksamhet kan öka sin "produktivitet" på samma sätt som ett löpande band där det produceras bilar. Men så fungerar inte vård, omsorg och skola där produktiviteten inte kan höjas eftersom till exempel studietiden är konstant. Nedskärningar i kommunens verksamhet kan bara leda till att färre förskollärare måste leda större barngrupper, eller att färre undersköterskor måste springa allt fortare i hemvården.

Vi tar ansvar för kommunens ekonomi, vilket betyder alla våra förslag är fullt finansierade och går att genomföra. I Vänsterpartiets budgetförslag sparar vi pengar genom att ställa om till en äldreomsorg i kommunal regi. Dessa medel används till kvalitetshöjande insatser för både de äldre och den viktiga personalen i välfärden. Medel till flygplatsen omfördelas av klimatskäl till gröna satsningar samt till satsningar inom barn – och utbildningsområdet. Pengar som i dag satsas på otrygga timvikariat använder vi i stället till att skapa fler trygga fasta tjänster som höjer bemanningen inom barn- och äldreomsorg. Dessa omprioriteringar har vi haft med i vår budget i många år vilket därför ger ett fullt ekonomiskt utfall omedelbart.

Finanspolitiska ställningstaganden

Det är alltid klokt att ha ett litet överskott i verksamheten. Efter en stor pandemi, lågkonjunktur samt ett osäkert världsläge med bland annat krig i Europa som påverkar vår ekonomi så väljer Vänsterpartiet att ha ett överskottsmål på 0,7 % vilket är samma ställningstagande som majoriteten har gjort. Vi befinner oss mitt i en pågående lågkonjunktur där inflationen drar iväg allt mer. Stigande räntor och skenande priser på el, mat och hyra slår hårt mot människor med små ekonomiska marginaler. De omfördelningar av kommunens resurser som vi väljer att göra innebär att vi frigör resurser som vi kan använda i välfärden där behovet av satsningar är stort istället för att göra ytterligare besparingar.

Förutom vår omfördelning av resurser så tar vi inte heller ut någon vinst från de kommunala bolagen ÖBO och Futurum. Istället för att generera vinst till kommunen ska pengarna återinvesteras i bolagen och på så vis pressa ner hyresnivåerna. Med nuvarande styrning av ÖBO ser vi istället hur nybyggda lägenheter står tomma, trots bostadsbrist, just för att folk inte har råd med de skyhöga hyrorna. Vi ser därför att det behövs en tydligare politisk styrning för att se till att kostnaderna hålls nere och att ÖBOs grunduppdrag om att tillhandahålla bostäder med rimliga hyror återigen blir högsta prioritet. Kommunens arbete med att bygga klimatsmart med ökande användning av återbruk av byggmaterial och fullt ut jobba med cirkulärt byggande skulle kraftigt påverka kostnaderna av investeringar i kommunen positivt samtidigt som det skulle göra viktig klimatnytta.

Vänsterpartiets ekonomiska politik och satsningar leder till en mer robust kommunal ekonomi och verksamhet. Privatiseringarna i äldreomsorgen har skapat en svåröverskådlig verksamhet med en

rörig ekonomi. Med kommunal drift har vi lättare att planera verksamheten på längre sikt. Våra satsningar på arbetsmiljö och höjd grundbemanning inom välfärden har en positiv inverkan på både livskvalitet och ekonomi. Förutom de positiva effekter som personalen upplever direkt så minskar både korta och långa sjukskrivningar samtidigt som personalen trivs bättre och håller hela yrkeslivet. Detta är en viktig pusselbit för att lösa de kostnadsdrivande utmaningar med hög personalomsättning och kompetensflykt som kommunen har idag.

- *Kommunalskatten för år 2023 ska vara 21,35 kr.*
- *Överskottsmålet för år 2023 ska vara 0,7 %.*

Placera våra pengar klokt

Kommunen avsätter årligen stora resurser till framtida pensionsutbetalningar. Vänsterpartiet vill att hela pensionskapitalet ska placeras i räntebärande värdepapper i stället för på börsen. Vi menar att börsplaceringar är ett alltför stort risktagande samtidigt som det är omöjligt att konsekvent tillämpa tillräckligt strikta etiska regler. Vid placeringar i statliga värdepapper vet man redan från början vilken avkastning som kommer att utgå och samtidigt står staten som garant för att pengarna betalas tillbaka. Det är en mycket tryggare placering som inte gör att nedgångar på börsen måste betalas av kommunens anställda och leda till bristande kvalitet i våra verksamheter. Kommunens satsningar ska också vara etiska och klimatsmarta och vi vill att Örebro kommun ska använda en bank med god skattemoral men även ett hållbart och etiskt förhållningssätt.

- *Ta mindre risker med pensionspengarna.*
- *Säkerställ att vi använder en bank med god skattemoral och ett hållbart och etiskt förhållningssätt.*

Omprioriteringar

Resultatbudget	Bokslut	ÖSB	Budget	Budget (V)	Plan	Plan	Plan	Snitt
Belopp i mnkr	2022	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Verksamhetens intäkter och kostnader	-9 289	-9 980	-10 531	-10 531	-10 884	-11 330	-11 762	66
- varav effektiviseringskrav	0	111	101	101	-22	52	32	
Avskrivningar	-261	-311	-310	-310	-330	-355	-375	
Verksamhetens nettokostnader	-9 550	-10 291	-10 841	-10 841	-11 214	-11 685	-12 137	
Skatteintäkter	7 972	8 188	8 530	8 530	8 931	9 355	9 734	
Generella statsbidrag och utjämning	2 183	2 207	2 388	2 388	2 363	2 415	2 492	
Summa skatteintäkter och utjämning	10 155	10 395	10 918	10 918	11 294	11 770	12 226	
Verksamhetens resultat	605	104	77	77	80	85	89	
Finansnetto	-307	180	235	210	255	265	245	
- finansnetto exkl. utdelning	-337	115	170	170	190	200	180	
- varav utdelning från bolagen	30	65	65	40	65	65	65	
Årets resultat	297	284	312	287	335	350	334	
Nyckeltal, procent:								Snitt
Årets resultat genom skatter och generella statsbidrag	2,9%	2,7%	2,9%	2,6%	3,0%	3,0%	2,7%	3,5%
Verksamhetens resultat genom skatter och generella statsbidrag	6,0%	1,0%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,9%
Självfinansieringsgrad			95%	91%	97%	99%	105%	122%

Ändrade finanspolitiska ställningstaganden under svåra tider

I den lågkonjunktur som Sverige och stora delar av världen befinner sig i behöver kommunen vidta åtgärder som kan bidra till att vända konjunkturen samtidigt som vi behöver värna samhällets mest utsatta. Vi ser därför att det är rimligt att tillfälligt sänka kommunens överskottsmål, på samma sätt som majoriteten gör, och självfinansieringsgrad till dess att det ekonomiska förutsättningarna ser bättre ut. Utöver detta väljer vi även att sänka summan för Kommunstyrelsens oförutsedda behov.

- *Självfinansieringsgraden 2024 ska vara 91 %.*
- *Överskottsmålet 2024 ska vara 0,7 %.*
- *Omprövning – Kommunstyrelsens oförutsedda behov.*

Äldreomsorg i kommunal regi

Det är avgörande för kommunens ekonomi att äldreomsorgen återtas i kommunal regi. Sedan LOV (lagen om valfrihetssystem) infördes har hemtjänsten i kommunen gått med enorma underskott. Det överskott som hemvårdsnämnden hade innan införandet av LOV gick snabbt till ett underskott i hundramiljonersklassen.

Det finns många problem med privatiseringarna, men det kan sammanfattas i två delar. Den första delen handlar om den dyra administrationen och kontrollen av systemet. Trots att kommunen idag lägger enorma resurser på att administrera och kontrollera privata aktörer i äldreomsorgen ser vi

gång på gång allvarliga brister i verksamheterna. Det finns ett inbyggt systemfel i LOV där vinstdrivna aktörer som fuskar gynnas, samtidigt som aktörer med omsorgsintresse som drivkraft missgynnas. Den andra delen är minst lika omfattande. Statskontoret och andra utredare har tidigare konstaterat att LOV är kostnadsdrivande både för privata och kommunala utförare. Sammantaget skapar det en ryckig, kostsam och ineffektiv organisation.

- *Kommunalt driven äldreomsorg i stället för dyra privatiseringar.*

Kommunala bolag

Örebro kommun är hel- eller delägare av flera bolag. Några av dem genererar avkastning till kommunen för att finansiera eller bygga ut välfärden. I Vänsterpartiets budgetförslag ingår en utdelning om 30 miljoner kronor från Örebroporten. Däremot tycker vi inte att det är skäligt att ta utdelning från det allmännyttiga bostadsbolaget Örebrobostäder AB (ÖBO) eller Futurum som har hand om kommunens skollokaler. Även om vinstkravet på ÖBO tagits bort i majoritetens budget så återstår en utdelning från Örebro Rådhus AB i samma nivå som tidigare år vilket gör att frågan då kvarstår; var ska övrig utdelning tas om inte från ÖBO? Eftersom det finns ett stort renoveringsbehov av allmännyttan i kommunen så anser vi inte att det i nuläget finns utrymme för avkastning till kommunen utan att det drabbar hyresgästerna negativt.

De kommunala bolagen spelar en stor roll i klimatomställningen och bör, som övriga kommunala verksamheter, följa programmet för hållbar utveckling – *Vårt hållbara Örebro*. Utöver detta vill vi även att ÖBO, Örebroporten och Futurum ska anlägga solpaneler på fastigheternas tak.

Vi anser att uppdraget för Örebrokompaniet bör ses över och effektiviseras. Syftet är att Örebrokompaniet ska marknadsföra kommunen generellt och hjälpa arrangörer i kommunen med sin marknadsföring. De ska inte själva vara arrangör och bör därför inte satsa på egna evenemang. Vi ser inte att Örebrokompaniet är rätt instans för att dela ut medel till elitidrottsklubbar, den uppgiften bör istället gå tillbaka till Kultur- och fritidsnämnden som kan fördela medlen mellan både elit och bredidrotten. På samma sätt ser vi att Kultur- och fritidsnämnden är mer lämpade att dela ut stöd till olika kulturevenemang, något som idag sköts av Örebrokompaniet.

- *Vinstutdelning Örebroporten.*
- *Omprövning Örebrokompaniet.*

Privatisera Örebro flygplats

Örebro kommun är delägare i bolaget Örebro Läns Flygplats AB. Varje år delar Örebro kommun ut cirka 17 miljoner kronor i anslag till flygplatsen. Enligt kommunallagen ska kommunens verksamhet vara till nytta för kommuninvånarna, något som även gäller de kommunala bolagen. Vi anser dock att det är långt från alla som har möjlighet eller intresse av att nyttja flygplatsen. Det är därför inte rimligt att Örebro kommuns skattebetalare är med och finansierar en flygplats. Det är inte kommunens uppgift att satsa på, marknadsföra eller ge ekonomiskt stöd till en flygplats i en tid då målet är att minska klimatpåverkan drastiskt. Vänsterpartiet vill hellre att kommunen prioriterar och satsar på mer miljövänliga trafiklösningar som en stark kollektivtrafik i hela kommunen.

- *Örebro kommun ska lämna Örebro Läns Flygplats AB och sluta subventionera flyget.*
- *Örebro kommun ska avsluta internationell marknadsföringskampanj för flyget.*

Sänk kommunens kostnader för konsulttjänster

Under de senaste 5 åren spenderade Örebro kommun i genomsnitt 173 miljoner kronor per år (då är ej specifika konsulter inom samhällsbyggnadsområdet, handledning och liknande medräknat) för konsulttjänster. Vi inser att det kan finnas situationer i en kommun där man behöver köpa in kompetens utifrån, exempelvis från konsulter med spetskompetens inom ett specifikt område. Utgångspunkten ska dock alltid vara att kommunens egen personal ska utföra kommunens uppdrag. Att ha konsulter på fasta tjänster ska aldrig tillämpas då det är bättre att rekrytera och tillsätta tjänsten enligt vanliga rutiner. Vi behöver därför se över hur kommunen arbetar med anställningar och hur vi ser till att Örebro kommun blir en attraktiv arbetsgivare för att minimera köpet av konsulter. Vi behöver använda den kompetens som finns i kommunen bättre, men även jobba med kompetensförsörjning för att i högre grad klara projekt och utredningar själva.

- *Kraftigt minska köp av konsulttjänster.*

Få bukt med oseriösa aktörer inom personlig assistans

För personer som behöver stöd för att klara av vardagen ska rätten till personlig assistans värnas. Det finns dock både företag och enskilda individer som har satt i system att utnyttja personer som har rätt till personlig assistans. Vänsterpartiet vill därför ta tag i det omfattande och avancerade fusk som enligt rapporter förekommer i kommunen. Framför allt handlar det om att hitta och stoppa oseriösa aktörer eller företag som utnyttjar personer i en utsatt position eller systemet kring personlig assistans. Varje skattekrona som felaktigt betalas ut är en skattekrona som någon med verkliga assistansbehov går miste om. För att få bukt med det utbredda fusket vill vi tillsätta en tjänst som granskar fusket inom personlig assistans. Vi vill dock förtydliga att denna tjänst främst ska granska företag eller enskilda aktörer som utnyttjar systemet för egen vinnings skull. Trots att det skulle innebära en utgift i samband med tillsättande av en tjänst räknar vi med att det skulle innebära en besparing om ca 600 000 kr per år.

- *Tillsätt en tjänst med syfte att stoppa oseriösa aktörer och företag som fuskar eller utnyttjar systemet inom personlig assistans.*

Besparingsuppdrag till Kommundirektören

I samband med att en ny nämndorganisation togs i bruk i början av 2023 så gjordes också besparingar på politiken, bland annat genom minskandet av antal nämnder och förtroendeuppdrag. I förarbete och beslut kring denna omorganisation har det även framgått att det skulle innebära besparingar på tjänstemannasidan. Vi har dock ännu inte sett någon besparing på förvaltningarna. Vi har tvärtom sett hur den centrala ledningen under Kommundirektören växt och att än fler chefer, direktörer och andra höga tjänstepersoner tillsatts. Vi väljer därför att ge kommundirektören i uppdrag att se över sin närmaste ledningsorganisation för att minimera antalet höga tjänstemän så att mer pengar kan omfördelas till den viktiga verksamheten i välfärden.

- *Ge kommundirektören i uppdrag att se över den närmaste ledningsorganisationen för att omfördela pengar från chefer och höga tjänstemän centralt till personalen inom välfärden.*

Återbruk i alla led

För att uppnå våra klimatmål behöver konsumtionen minska. Örebro kommun skulle kunna minska sina inköp av nya produkter genom bland annat återbruk av möbler. Kommunen kan även köpa in återanvända produkter istället för nya när det är möjligt. På så vis ökar vi hållbarheten och minskar vårt klimatavtryck samtidigt som nya innovativa och gröna metoder främjas.

I den expansiva fas som kommunen befinner sig i finns det också enorma vinster att göra genom återbruk av olika byggmaterial, även kallat cirkulärt byggande. När kommunala verksamheter eller bolag river eller renoverar gamla hus ska material återvinnas för att kunna användas i andra konstruktioner. Viktigt att även se över om delar eller hela stommen i huset kan stå kvar, som grund för det nya huset. Det är osäkert exakt hur mycket detta arbete skulle inbringa varför vi väljer att inte uppge en särskild siffra.

- *Utveckla och främja verksamheter i kommunen som arbetar med återbruk.*
- *Utbilda nyckelpersoner i kommunen i cirkulärt byggande och återbruk i byggprocesser.*

Sänkta arvoden för heltidspolitiker

Flera hundra fritidspolitiker utgör grunden i den lokala demokratin. De är en förutsättning för att beslut fattas så nära invånarna som möjligt och att Örebroarna får demokratisk insyn i verksamheterna. Vi i Vänsterpartiet anser däremot att ingen ska bli politiker för att tjäna mycket pengar. Nivåerna för heltidspolitiker, det vill säga kommunstyrelsens ordförande och samtliga kommunalråd, är orimligt höga. Kommunens personal och verksamheter förväntas ofta skära ned och spara, vi anser att det även borde gälla Örebro kommuns heltidspolitiker.

Vi tycker att det ska vara liknande förutsättningar för politiker på alla nivåer, både i kommuner, regioner och i riksdagen. Det är riksdagen som sätter nivån för arvoden i hela landet, vi driver därför framför allt arvodesfrågan på riksdagsnivå.

- *Sänk heltidspolitikers arvoden i Örebro kommun.*

Satsningar 2024

Satsningar EÖFA 2024	
Satsning på mer personal/mindre barngrupper i förskola och skola	30 000
Gratis skolfrukost i grundskolan	2 000
Gratis buss på sommaren för gymnasieungdomar	3 000
Utveckla aktivitetscentrum Vivalla	3 000
Satsning personal äldreomsorgen	30 000
Satsning socialt förebyggande verksamhet	12 300
Gröna satsningar	10 000
Satsning kultur- och fritid	5 200
Satsning Fritidsbanken	1 000
Total satsning exkl. ÖSB satsningar vi går med på	96 500

1 En välfärd att lita på

Välfärden i Örebro kommun har länge varit underfinansierad med återkommande nedskärningar på grundläggande funktioner som skola och omsorg. Underfinansieringen av välfärden har pågått länge med en kraftigt försvagad välfärd där oreda och lidande blivit resultatet.

Vänsterpartiet har länge uttryckt stark kritik mot styrande partiets återkommande nedskärningar inom välfärden. I en växande kommun vill vi ta ansvar för att alla örebroare ska ha tillgång till en god välfärd, ha någonstans att bo och få den hjälp och stöd som de behöver. Vi vill återkommunalisera äldreboenden som drivs på entreprenad och se en hemtjänst i kommunal regi. Vi vill ta bort de delade turerna och förbättra arbetsvillkoren för personalen.

Vår välfärdspolitik baserar sig på vittnesmål från fackförbund, samtal med örebroare samt på erfarenheter från de senaste årens nedskärningar och privatiseringsexperiment. För Vänsterpartiet är det en självklarhet att skattemedel används med omsorgsintresse som drivkraft – inte med vinstintresse.

I förskolan och skolan ska barn och elever få möjlighet till utveckling och kunskap som gör att de själva kan vara med och forma sin egen framtid. Det ska finnas förutsättningar så att alla elever – både flickor, pojkar och icke-binära, oavsett familjebakgrund – når målen. Vi vill ha en sammanhållen skola för alla där stöd i studier erbjuds i skolan, där lärares administrativa börda minskar och antalet vuxna med olika professioner ökar både i klassrummet och på skolgården. I förskolan vill vi påbörja arbetet med att minska barngrupperna för att ge barnen en tryggare och mer utvecklande miljö.

För att uppnå detta måste själva grundnivån inom förskolan och skolan höjas. Genom satsningar på mer personal och bättre arbetsvillkor blir det lättare att rekrytera och behålla personal. Det ger stabilitet i verksamheten samtidigt som det ger barn och elever bättre förutsättningar att uppnå målen.

Föregående mandatperiod fick vi igenom ett skobidrag till yrkesgrupper inom välfärden som tillbringar stora delar av sin arbetstid på fötterna. Denna permanenta och öronmärkta satsning har majoriteten sedan 2023 valt att göra om till en generell satsning, något som vi inte går med på. Högre löner och skobidrag inom välfärdsyrken är viktiga steg i rätt riktning. Vi fortsätter att säkerställa att arbetet med att göra kommunen till en attraktiv arbetsgivare utvecklas.

Politiska mål

- *Återta välfärden och sätt stopp för dyra och skadliga privatiseringsexperiment.*
- *Högre måluppfyllelse, trygghet, hälsa och arbetsro i förskola och skola.*
- *Höj statusen och förbättra arbetsvillkoren för anställda inom välfärden.*

Verklig välfärd eller vinster i välfärden?

Varje år betalar Örebro kommun ut mångmiljonbelopp till privata bolag i välfärden. I praktiken innebär det att gemensamma skattemedel som ska komma medborgarna till nytta i stället tas ut som vinst av privata bolag.

Marknadsskolan är ett monumentalt misslyckande och bör avskaffas. Sverige är idag världsunika med att låta privata aktörer ta ut obegränsade vinster ur skattefinansierad skola. Det är ett oförsvärbart slöseri med skattemedel och ett svek mot både elever, lärare och skattebetalare. På kommunal nivå finns dock ingen möjlighet att avskaffa marknadsskolan varpå frågan främst drivs i riksdagen.

Förutom marknadsskolan så finns det inom socialförvaltningens område både privatdrivna boenden men även LOV (lagen om valfrihet) inom hemvården.

Gemensamt för dessa är att de försvårar den demokratiska insynen, sänker kvalitén och dränerar välfärden för alla. Utmaningsrätten är även det ett system som är oberäkneligt och bör tas bort.

Den marknadsanpassning som välfärden tvingats in i till följd av privatiseringar försämrar arbetsvillkoren, minskar anställningsgraden, har en negativ effekt på jämställdheten samt skapar en otrygg arbets- och boendemiljö. På sikt urholkar det kvalitén och kompetensförsörjningen inom omsorgsverksamheterna i Örebro kommun. I slutändan drabbar det både personal och personer i behov av stöd och omsorg.

Systemet med LOV inom socialförvaltningens område har kostat kommunen över en halv miljard kronor sedan det infördes. Vänsterpartiet tycker inte att de privata alternativen hör hemma i välfärden. För att säkerställa att de äldre medborgarna i kommunen får den omsorg de förtjänar ska omsorgen drivas i kommunal regi.

Med vår politik slösar vi inte skattemedel på privatiseringsexperiment, i stället styrs verksamheterna av kommunen med fokus på medborgarnas bästa. Detta resulterar i att omsorgen kan bedrivas på ett mer kvalitativt och kostnadseffektivt sätt än idag.

- *Kommunalt driven äldreomsorg i stället för dyra privatiseringar.*
- *Avsluta avtalen med entreprenader som drivs av privata bolag inom socialförvaltningens område.*

Äldreomsorg på äldres språk

Örebro har många äldre invånare med andra språk än svenska som modersmål. För många äldre blir modersmålet allt viktigare för att kunna kommunicera och känna trygghet. Ett exempel på detta är att personer som drabbas av demenssjukdom ofta går tillbaka till sitt modersmål och helt tappar sina svenska språkkunskaper. Därför behövs också personal i kommunens äldreomsorg med olika typer av språkkompetens. På så vis ger vi bästa möjliga service och säkerställer att äldre alltid har någon att kommunicera med. Kommunens kartläggning av språkkompetensen hos kommunens anställda ska användas vid lönesättning och värderas högre vid nyrekrytering, särskilt i de språk som har en hög efterfrågan.

- *Säkerställ att kartläggning av språkkompetens hos personal och språkbehovet hos kommunens äldre i behov av omsorg fungerar fullt ut.*
- *Språkkompetens ska vara meriterande vid nyrekrytering.*

Rättvis tillgång till näringsrik mat för både elever och äldre

Tillgång till näringsrik och god mat är grundläggande både för ett hälsosamt och aktivt liv men även för att kunna prestera och genomföra sin skolgång.

Ökade priser på varor, mat och el slår hårt mot Örebro hushåll, inte minst mot de som redan har det sämre ställt. Örebro barn riskerar att få ett lägre och sämre matintag under helgen vilket bland annat påverkar deras möjlighet att prestera bra i skolan. För att eleverna oavsett bakgrund ska få likvärdiga förutsättningar att nå skolframgång är det avgörande att huvudmannen har ett gott arbete för att kompensera för elevernas sämre förutsättningar. Vänsterpartiet anser att det är hög tid att det kompensatoriska uppdraget tas på allvar av politiken i Örebro kommun och väljer därför att införa gratis frukost för elever i grundskolan.

Vissa äldre har ibland svårt att få i sig tillräckligt med näring, och med en växande del fattigpensionärer riskerar problemet att förvärras. Vänsterpartiet anser därför att det är extra viktigt att den mat som tillhandhålls genom *Mat idag* – kommunens kostorganisation för äldre medborgare – tillhandahåller måltider med låga priser.

Vi vill dessutom att kommunen ger äldre personer möjlighet att få köpa mat i skolmatsalar till självkostnadspris. Detta skulle motverka matsvinn, säkerställa att äldre får i sig bra mat och samtidigt innebära positiva sociala effekter. Det långsiktiga målet är att de som vill ska kunna äta i skolmatsalen. Det skapar social samvaro, ökar vuxennärvaron i skolan och skapar positiva psykosociala effekter.

- *Ge äldre möjlighet att köpa mat i skolmatsalar till självkostnadspris.*
- *Satsning på gratis frukost till elever i grundskolan.*

Rätt förutsättningar – fler vuxna i förskolan och skolan

Vänsterpartiet satsar på mindre barngrupper i förskolan. Vi vet att mindre barngrupper krävs för att bedriva en utvecklande pedagogisk verksamhet enligt läroplanen, för att öka tryggheten hos barnen men också för att förbättra arbetsmiljön för personalen. Genom att satsa på fler vuxna i både förskolan och skolan skapar vi bättre förutsättningar för både barn och personal.

Att kunna kommunicera med andra utgör grunden för lärande och utveckling. Barns språkutveckling, självkänsla och identitet formas långt innan de börjar läsa och skriva. För barn med andra språk än svenska som modersmål behöver kommunen bli bättre på att ta vara på flerspråkig personal i förskolan.

Teckenspråkiga barn som är döva eller har en hörselnedsättning eller hörande barn till döva föräldrar behöver få möjlighet att utveckla sitt modersmål – teckenspråket. Enligt Förskolans läroplan har alla barn rätt till en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk, detta gäller självklart även teckenspråkiga barn. Sedan barnkonventionen blev svensk lag är det kommunens skyldighet att säkerställa att alla barn kan göra sin röst hörd oavsett vilket modersmål barnet har.

Vänsterpartiet vill att kommunen ska bli bättre på att tillgodose behoven hos barn med särskilda behov, som exempelvis barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Detta arbete måste börja redan i förskolan och följa barnen genom skolgången, något som kräver god tillgång till pedagoger men även rimliga storlekar på barngrupper. För att göra det krävs fortbildning av befintliga lärare men även säkerställande av tillgång till elevassistenter, speciallärare och specialpedagoger. Utöver det krävs välfungerande samarbeten med skolpsykologer, kuratorer och skolsköterskor.

Vi har under längre tid sett en oroväckande ökning av psykisk ohälsa hos ungdomar. Vi ser att bland annat grupper som transpersoner sticker ut i statistiken, särskilt när det kommer till självmordsfrekvensen. För att minska den psykiska ohälsan bland unga behöver elevhälsan vara mer närvarande både på grundskole- och gymnasienivå.

- *Satsning på minskade barngrupper i förskolan och högre personaltäthet i förskola och grundskola.*
- *Tidiga insatser för barn i behov av stöd.*

Jämlik möjlighet till måluppfyllelse i skolan

Alla barn och unga ska ha lika möjligheter att delta och utvecklas i skolan. Barns ekonomiska, kulturella, etniska eller religiösa bakgrund ska inte påverka rätten till en jämlik skola. När elever med olika bakgrund möts i skolan binds samhället ihop. Därför är vår skola konfessionsfri med målsättning om att religiösa friskolor helt avskaffas.

En förutsättning för att uppnå lika möjligheter för alla elever är en läxfri och avgiftsfri skola. Genom att anställa mer personal i skolan kan all utbildning ske på ordinarie skoltid och de elever som har svårigheter får extrahjälp utan användning av läxor. Det finns skolor som följer den principen idag och det är fullt möjligt att införa på alla skolor. Ekonomiska förutsättningar och familjesituation ska inte påverka barns självkänsla eller möjlighet att delta i skolans aktiviteter. Att elever uppmanas ta med egen matsäck eller redskap till skolans aktiviteter riskerar att bli en belastning för ekonomiskt utsatta familjer där barn som lever under sådana förhållanden riskeras att hängas ut och stigmatiseras.

För Vänsterpartiet är det viktigt att prata om att öka elevers kunskaper och måluppfyllelse. Satsningar bör baseras på forskning och samtidigt ha ett tydligt elevfokus. Det behöver inte alltid vara åtgärder i klassrummet som ökar elevers kunskaper. Det kan även finnas yttre faktorer som påverkar elevers måluppfyllelse negativt så som trångboddhet, psykisk ohälsa eller missbruksproblematik. Vi satsar därför på sociala insatser, ökat trygghetsarbete eller kreativa aktiviteter som ökar måluppfyllelsen. För flerspråkiga barn är undervisningen i modersmål och rätten till studiehjälp viktig då det bidrar till kunskapsutvecklingen. Till skillnad mot hur det fungerar idag måste modersmålsundervisningen organiseras så att eleverna med lätthet kan delta.

Vänsterpartiet satsar på barn och unga. Arbetet med att få fler elever att uppnå studiemålen och att skapa en jämlik skola där alla elever får rätt förutsättningar måste prioriteras. Vi måste därför ge alla pedagoger och annan viktig personal i skolan de resurser som krävs för att göra detta på bästa sätt.

- *Ge elever rätt till studiehjälp på schemalagd skoltid*
- *Säkerställ att skolan är läxfri och avgiftsfri för en mer jämlik skola.*
- *Satsning på socialt förebyggande insatser, trygghetsarbete och kreativa aktiviteter som ökar måluppfyllelsen.*

2 Ett Örebro för alla – inte bara för några få

I Vänsterpartiets Örebro får alla invånare ta plats och alla behövs oavsett vilka förutsättningar just den enskilde invånaren har. Vänsterpartiet strävar efter att Örebro ska vara en kommun som ser till att alla grundläggande behov är tillfredsställda. Dina förutsättningar ska vara goda oavsett om du bor på landet eller i stan, om du är normföljande eller normbrytande.

Genom att fördela resurser efter behov kan vi utjämna skillnader bland våra invånare. Vänsterpartiet vill ge barnen en ljusare framtid där de själva är med och påverkar. Vi anser att det ska finnas en nolltolerans mot de vräkningar som idag drabbar barn. Med vår politik fångar vi tidigt upp människor innan de faller igenom skyddsnetet. Örebro ska vara en trygg kommun för alla, oavsett könstillhörighet, könsuttryck, könsidentitet, sexuell läggning, ålder, funktionsvariation, etnicitet eller religiös åskådning. En stor del av detta trygghetsarbete kan göras i stadsplaneringen. Om vi exempelvis blandar boendeformer i bostadsområden och orter skapar vi en mer inkluderande boendemiljö. Om vi också säkerställer att landsbygden får förutsättningar att växa så får vi en rik flora av företag, blandade bostäder och fritidsaktiviteter för alla.

Arbete eller en meningsfull sysselsättning är grunden för personlig frihet, delaktighet och självständighet i samhället. Alla ska få möjlighet att ha en meningsfull sysselsättning oavsett om det är ett reguljärt arbete eller exempelvis genom daglig verksamhet. Vi vet att en meningsfull sysselsättning är viktig för att motverka isolering, psykisk ohälsa och sjukdom. För de medborgare som behöver samhällets stöd ska primärt fokus vara just stöd snarare än kontroll.

Örebro kommun ska vara tillgänglig för alla. Det ska vara lätt att ta del av hela Örebro kommun och finnas en god tillgänglighet genom pålitlig kollektivtrafik samt bra gång- och cykelvägar. För de örebroare som måste förlita sig på bilen som transportmedel ska det finnas bra pendlarparkeringar så att det är lätt att ställa bilen och ta sig fram på annat sätt de sträckor där bilen inte är nödvändig. En tillgänglig kommun betyder även att alla människor ska kunna röra sig i en trygg miljö fri från förtryck och en miljö som stöttar personer med funktionshinder.

Politiska mål

- *Stärkt allmännyttan och minskad hemlöshet – åtgärder för hyror som folk har råd med.*
- *Ökad jämställdhet och stöd till utsatta grupper.*
- *Ökad trygghet, integration och inkludering i hela kommunen.*

Billiga bostäder och bättre bostadsområden

Bostadsbristen och de stigande bostadspriserna får stora konsekvenser både på individ- och samhällsnivå. Det utgör ett hinder för allt från integration och tillväxt till att kvinnor som lever i våldssamma relationer hindras från att bryta upp och gå vidare.

Under åren har vi sett hur styrande partier har sålt ut flera delar av ÖBOs bestånd. Efter hårda påtryckningar från bland annat Vänsterpartiet, Hyresgästföreningen och privatpersoner valde ÖBO att stoppa de planerade utförsäljningarna. Vänsterpartiet kommer inte att gå med någon försäljning av vare sig ordinarie bostäder eller studentlägenheter inom allmännyttan.

Många av ÖBOs lägenheter är byggda i mitten av 1900-talet och det finns ett stort renoveringsbehov. Samtidigt har vi sett hur renoveringar som genomförs utan större inflytande från hyresgästen ofta innebär stora hyreshöjningar. Vänsterpartiets hållning är att hyresgäster inom ÖBO ska ges större inflytande och inte betala för renoveringar i form av kraftigt höjda hyror. Vi väljer i stället att stoppa den vinst som ÖBO årligen tvingas betala till Örebro kommun. Även om vinstkravet på ÖBO i majoritetens budget tagits bort så återstår en utdelning från Örebro Rådhus AB i samma nivå som tidigare år. Frågan som då kvarstår är; var ska majoriteten ta den övriga utdelningen från om inte från ÖBO? Dessa pengar ska istället återinvesteras i ÖBO så att nödvändiga renoveringar kan genomföras utan chockhöjningar av hyran. Förutom att stoppa vinstuttaget från ÖBO föreslår vi även att ÖBO ska lämna Fastighetsägarföreningen som driver på för marknadshyror samt att de vidtar åtgärder för att pressa hyror vid nyproduktion.

Vid nybyggnation av bostäder ska det byggas klimatsmart. Förutom att bygga mer energieffektivt, till exempel i trä, vill vi även att man i högre grad börjar använda återvunnet byggmaterial vid nybyggnationer. Detta skulle på sikt kunna innebära en besparing samtidigt som vi minskar vår klimatpåverkan. Kommunen bör ta ett stort ansvar i markanvisningen så att de lägenheter som byggs inte får för höga hyror. Ett arbete med detta är påbörjat och vi vill se en vidareutveckling av detta.

Samtidigt som vi vill att det byggs fler bostäder för att motverka bostadsbristen är det viktigt att vi behåller grönytor, parker och natur. Vi anser att kommunen bör tillämpa grönytefaktor, en metod som säkerställer att fler grönytor planeras vid nybyggnationer.

Flera grupper i samhället har svårt att hitta boende. Att skapa ett boende där olika grupper skulle kunna mötas ger inte bara stora möjligheter för integration utan även möjligheten att bryta ofrivillig isolering som vi vet är ett stort problem i dagens samhälle. Vi vill därför att kommunen ska utreda möjligheten till en ny form av flexibla boenden som kan skifta form beroende på hur behovet ser ut i kommunen. Skapandet av nya boendeformer som denna kan förslagsvis vara ett samarbete mellan flera olika kommunala verksamheter så som ÖBO, Örebroporten och Lokalförsörjningsavdelningen men skulle även kunna inkludera mer innovativa tankar från Universitetet.

- *Slå vakt om hyresrätten och motverka utförsäljningar inom ÖBO.*
- *Motverka hyreshöjningar i allmännyttan – använd slopat vinstuttag till renoveringar.*
- *Stoppa vinstuttaget från ÖBO och Futurum genom ändrade ägardirektiv.*
- *Bygg och renovera mer energieffektivt i trä eller med återvunnet byggmaterial.*
- *Tillämpa grönytefaktor vid nybyggnationer.*
- *Ställ krav på låga hyror vid renoveringar och nyproduktion i ÖBOs ägardirektiv.*
- *På sikt utreda formerna för en ny flexibel boendeform.*

Bostad, stöd och uppsökande verksamhet mot hemlöshet

Det finns flera grupper i Örebro som permanent eller tillfälligt saknar bostad. Det kan handla om personer som har bott i kommunen länge eller om de som nyligen kommit hit. Vi vet att det finns många olika anledningar till att människor hamnar i hemlöshet – psykisk ohälsa och missbruk är två vanliga orsaker. För att kunna arbeta med alla omkringliggande problem så är en bostad en grundläggande förutsättning.

Bristen på bostäder med rimlig hyra i Örebro gör det allt svårare att hjälpa hemlösa tillbaka till en stabil och hållbar tillvaro. Barnfamiljer har oftast möjlighet att få förebyggande stöd, vi vill att även vuxna utan barn ska kunna ta del av detta stöd. Kommunen antog en hemlöshetsstrategi som sätter fingret på flera viktiga insatser och samarbeten samt med målet om att ingen örebroare i Örebro ska vara hemlös. Vänsterpartiet är positiva till strategin men kritiska till att arbetet, vilket vi befarade, inte kommit i gång ordentlig än. Vi fortsätter vårt arbete med att säkerställa att arbetet drar igång på riktigt så att det inte bara blir fina ord på ett papper.

Kommunen och ÖBO har tillsammans drivit projektet KvarBo, som syftar till att stötta och hjälpa människor som annars riskerar att hamna i hemlöshet. Vänsterpartiet är positivt inställda till KvarBo men vill på sikt se en utveckling av projektet, bland annat genom att ge socialtjänsten resurser för att samverka med hyresvärdar och sjukvård så att de kan söka upp människor som inte klarar av att hantera sin vardagsekonomi. Detta skulle ge möjligheten att utreda vilket stöd som behövs i ett tidigt skede och kontakten med till exempel psykiatri eller missbruksvård skulle kunna ske innan problemen blir så allvarliga att de leder till hemlöshet.

Vi vill att kommunen ska ha kompetensen att tillgodose behoven för äldre människor med missbruksproblematik. Idag har äldre människor med ett aktivt missbruk ingenstans att vända sig. För att nå denna grupp har Vänsterpartiet föreslagit att ett särskilt team med missbrukskompetens bör inrättas.

Det finns olika hjälpprogram som jobbar med människor i utsatthet så som Bostad först och EKSAM. Istället för tillfälliga projektansökningar anser vi att både effektivitet och stabilitet skulle öka vid mer långsiktiga åtaganden.

- *Se över möjligheterna till att utveckla projektet KvarBo för att motverka hemlöshet.*
- *Verka för att inrätta ett särskilt team med missbrukskompetens för att kunna nå äldre personer med ett aktivt missbruk.*
- *Satsning för att säkerställa att Örebro kommun möjliggör ett långsiktigt arbete för att motverka hemlöshet.*

Möjlighet att resa i hela Örebro kommun

Vi vill fördubbla resandet med kollektivtrafiken och minska bilismen. En viktig del i detta är att det måste bli billigare för dem som bor utanför stadskärnan att välja buss i stället för bil. Då Länstrafiken både ägs och drivs av regionen så för vi tät dialog med Vänsterpartiet i regionen för att verka för lägre biljettpriser och mer tillgänglig kollektivtrafik på landsbygden. Samverkan mellan region och kommun kring kollektivtrafiken behöver bli bättre och en mer långsiktig planering av behovs för att uppnå en välfungerande och genomtänkt kollektivtrafik.

För barn och unga kan det innebära både möjligheter och stor frihet att kunna förflytta sig inom kommunen. Det kan till exempel handla om att kunna ta det där sommarjobbet eller att åka och bada med sina vänner. Det har tidigare funnits statliga medel för gratis busskort till ungdomar under sommaren, något som har varit väldigt uppskattat. Förutom att det har varit uppskattat av ungdomarna så un-

derlättar det för familjer med små ekonomiska medel där unga riskerar att bli isolerade i sina respektive bostadsområden under sommaren. I vår budget inför vi satsningen med gratis buss för gymnasieungdomar på sommaren.

För Vänsterpartiet är det en viktig rättvisefråga att färdtjänsten likställs med övrig kollektivtrafik. Vårt långsiktiga mål är därför att en resa med färdtjänsten ska kosta lika mycket som en bussbiljett. Vi vill dessutom öka punktligheten så att det går att lita på att färdtjänsten kommer i tid samt införa en resegaranti.

Som en del i att öka resandet med kollektivtrafik och minska bilismen i centrala Örebro har kommunen fattat beslut om att införa Bus Rapid Transit, så kallat BRT. Vänsterpartiet ser BRT som en viktig pusselbit för att kunna uppnå och bibehålla en välfungerande kollektivtrafik både idag och i framtiden.

I den senaste upphandlingen med de nya bussarna togs cykelstället på landsbygdsbussarna bort, något som helt går emot målet om att minska bilismen och öka cykel- och kollektivtrafiken. Vi anser därför att vi behöver sträva efter att det ska vara smidigt att ta med sig cykeln på länsbussen.

De som kan och vill ska kunna ta bussen, så att de som måste kan ta bilen. Det betyder att det blir mer plats för människor samtidigt som mängden avgaser i centrum minskar. För de som behöver använda bilen, så som människor som bor utan bra tillgång till kollektivtrafik, så behöver vi se till att bygga bra pendlarparkeringar. Självklart ska dessa pendlarparkeringar byggas i nära anslutning till kollektivtrafiken så att det går snabbt att ta sig in till centrala Örebro.

- *Gratis buss på sommaren för gymnasieungdomar.*
- *Se över möjligheten att ta med cykeln på bussen.*
- *I investeringsprogrammet, se över möjligheten att utreda pendlarparkeringar på strategiskt tillgängliga platser.*

Gör hela Örebro tillgängligt för alla

Det är viktigt att Örebro är tillgängligt för alla. Tillgängligheten måste garanteras för att alla ska kunna delta och nyttja sina demokratiska rättigheter och för att alla ska ha möjlighet att arbeta i Örebro kommun. Förutom att de bör göras en tillgänglighetskartläggning inom kommunen vill vi att Örebro kommun ska tydliggöra tillgängligheten för personer med funktionsvariationer vid bokningar av lokaler.

Under förra mandatperioden stängdes åtskilliga toaletter ner i väntan på en utredning av behov och olika former av offentliga toaletter. Vi motsatte oss beslutet och anser att vi behöver se över antalet toaletter för att snabbt säkerställa en god tillgång i hela staden. Vi vill att alla kommunens offentliga toaletter förblir avgiftsfria.

- *Säkerställ och verka för att kommunens lokaler är tillgängliga.*
- *Tydliggör tillgängligheten för personer med funktionsvariationer vid bokningar av lokaler.*
- *Alla offentliga toaletter ska vara avgiftsfria.*
- *Säkerställ en högre tillgänglighet av offentliga toaletter.*

Trygghet i stadsmiljö och parker

Som ett feministiskt parti vill vi att kommunen följer en feministisk stadsplanering. Många människor, främst kvinnor och hbtqi-personer upplever vissa miljöer både i kommunen och staden som otrygga. Genom ett insamlingsarbete av information om upplevt otrygga platser i kommunen kan vi granska den fysiska miljön. Alla invånare ska ha möjlighet att rapportera och identifiera otrygga platser via exempelvis kommunens hemsida eller en app. Vi anser att kommunen snabbt åtgärdar de brister som framkommer, exempelvis röjning av buskage och bättre belysning.

I vissa lekparkar och pulkabackar kan barn inte leka under vinterhalvåret på grund av att det är för mörkt. Vi vill att parker, lekparkar och pulkabackar har belysning som möjliggör att barn och vuxna kan röra sig på dessa platser även vintertid och att de perspektiven tas i beaktande vid nybyggen och renoveringar av dessa miljöer.

- *Vid stadsplanering se till att ha en aktiv medborgardialog samt att ha ett tydligt genusperspektiv för att säkerställa en feministisk och hbtqi-inkluderande stadsplanering.*
- *Skapa trygghet genom kartläggning av otrygga miljöer och snabba åtgärder.*
- *Säkerställ bättre belysning i parker, lekparkar och pulkabackar.*

Ökad jämställdhet

För Vänsterpartiet är jämställdhet inte förhandlingsbart. Det ska inte kunna vägas mot andra politiska mål eller väljas bort med hänvisning till exempelvis bristande resurser. Vänsterpartiet har och driver förslag för ökad jämställdhet inom samtliga politikområden.

Kommunen ska alltid vara vägledande i jämställdhetsarbetet. Det gäller både i fördelning av resurser och utformning av kommunens verksamheter och service. Strategin för ett jämställt Örebro 2016–2025 ska vara styrande för Örebro kommuns jämställdhetsarbete och Jämställdhetsdelegationen ska ha rollen som en stark pådrivande kraft. Jämställdhetsperspektivet ska vara integrerat i all budgetprocess, så kallad gender budgeting, och den kompetenshöjning som krävs för att genomföra detta ska erbjudas. All individbaserad statistik ska vara könsuppdelad och alla beslut som tas i kommunen ska föregås av en könskonsekvensanalys.

Hederskulturer riskerar att begränsa framförallt flickor och unga hbtqi-personers liv och framtidsval. Det är viktigt att förskola, skola och socialtjänst tillsammans med civilsamhället jobbar både kort- och långsiktigt för att bryta sådana kulturer. Dessutom krävs ett större arbete med att stötta och skydda offren som befinner sig inom hederskulturen.

Arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor hamnar alltid långt ner på prioriteringslistan vilket är tydligt i hanteringen av Handlingsplanen mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Ett viktigt styrdokument som började gälla 2017 och som innehåller många viktiga verktyg för att jobba mot våldet. Vi ser att kommunen har misslyckats med att få alla verksamheter att använda handlingsplanen. Dessutom har styrdokumentet inte följts upp och utvärderats vilket betyder att det är oklart om handlingsplanen har gett den effekt som var meningen. Det är viktigt att ett sådant styrdokument förblir ett levande dokument för att den ska ge den effekt som behövs.

Kommunens verksamheter kan också sprida information om våldsförebyggande verksamheter som till exempel Mansmottagningen i Örebro län, där våldsutövande män kan få hjälp. Genom att identifiera signaler, få kännedom om stödfunktioner och bygga upp samtalsverktyg kan våld förebyggas och stoppas tidigare.

- *Kommunens arbete med gender budgeting och konsekvensanalyser ska stärkas.*

- *Följ och aktivt arbeta med kommunens handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.*
- *Revidera, utvärdera och följ upp arbetet med kommunens handlingsplan mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.*
- *Säkerställ att det förebyggande arbetet med våldsutövande män fortgår.*

Etablering och jämställd integration

Satsningar för fler och billigare bostäder i blandade områden, likvärdig skola, utökad välfärd, sociala insatser, fler jobb och bekämpning av barnfattigdom är alla åtgärder som syftar till att det ska finnas plats och möjligheter för alla i Örebro kommun. I etableringen av nya medborgare spelar vår välfärd en mycket stor roll, detta gäller inte minst SFI, vuxenutbildning, familjecentraler samt förskola och skola. Idag ser vi också att det tar längre tid för nyanlända kvinnor att komma ut i arbete jämfört med män. En anledning till detta är att kvinnor generellt tar mer ansvar för barn och hushållsarbete vilket bland annat leder till att de går miste om viktig arbetslivserfarenhet. Vi vill därför se en mer jämställd integration där exempelvis kommunala yrkesutbildningar riktade till kvinnor kan vara en del.

Språkundervisning bör erbjudas från dag ett och där gör civila samhället och studieförbunden redan i dag ett bra jobb. Kommunens information ska finnas eller kunna översättas på flera språk. Det är viktigt för de invånare som ännu inte lärt sig svenska tillräckligt bra och det är viktigt för rättssäkerheten att kommunen följer lagen när det handlar om att erbjuda tolk till den som behöver det i sina kontakter med kommunen. Vi behöver se till att de nationella minoriteter som finns i kommunen får den hjälp och stöd som de har rätt till samt att Örebro kommun, som faktiskt även räknar teckenspråket som en del av minoritetsspråken, ser till att ha ett särskilt fokus här.

Det är viktigt att vi tar hänsyn till de nyanlända barnens förutsättningar i skolarbetet och kompenserar med resurser i skolan. Barn som har genomgått trauma måste fångas upp och få stöd och hjälp via elevhälsan. Vi ser också att modersmålsundervisningen är oerhört viktig för barnens utveckling och hjälper inläringen av andra språk.

- *Se över möjligheten till kommunala yrkesutbildningar med integrerad språkundervisning inom kvinnodominerade yrken.*
- *På sikt utvärdera arbetet med SFI på familjecentralerna.*
- *Säkerställ att örebroare i Örebro kommun får sina rättigheter tillgodosedda på ett språk de behärskar fullt ut.*

En medveten förskola och skola

Barn och unga ska få utvecklas utifrån sin person, inte sin könstillhörighet, könsuttryck eller könsidentitet. Med medveten och utbildad personal i förskola, skola och på fritidshem stimuleras barnens upptäckarglädje och lust att lära. En kontinuerlig fortbildning av personalen är viktiga redskap i arbetet för att alla ska nå kunskaps- och värdegrundsmålen.

Vi vill att all personal i förskola, skola och fritidshem ska ta del av en normkritisk och normkreativ utbildning. Vissa skolor och fritidshem har börjat att utveckla en bättre hbtqi-kompetens. Arbetet bör fortsätta för att öka kunskaperna och förbättra bemötandet inom förskolor, skolor och fritidshem från förskola till gymnasiet. Extra fokus bör läggas på transpersoners situation, som är en av de mest utsatta grupperna i samhället enligt forskningen.

I både skola och förskola möter barn litteratur och läromedel. Det är viktigt att det i dessa finns exempel som alla barn kan känna igen sig i och som är verklighetsförankrade och visar på att vi lever i

ett heterogent samhälle. För att underlätta personalens arbete med detta i förskolan föreslår vi att en boklåda tas fram centralt i kommunen för alla förskolor att ta del av.

Ungdomar växer idag upp i ett alltmer digitaliserat samhälle där det ibland kan vara svårt att skilja på fakta, åsikter och rena lögner. För att kunna ge dem jämställda värderingar, en stark självkänsla och en trygg könsidentitet måste skolan ge ut information samt utbilda i sexualitet, samtycke och relationer. Skolan spelar en oerhört viktig roll ur ett genusperspektiv och aktivt bemöta de normer som ungdomar möter i vardagen. Undervisningen bör även ifrågasätta normer i samhället, innehålla hbtqi-perspektiv och fokusera på respekt för andra människor.

För att unga tjejer ska känna en större trygghet i sin vardag vill vi möjliggöra utbildning i feministiskt självförsvar under utbildningstiden. Detta skulle exempelvis kunna ske i samarbete med studieförbunden eller inom ramen för ordinarie idrottsundervisning.

- *All personal i förskola, skola och på fritidshemmen bör utbildas i normkritik, genus och jämställdhet. För att säkerställa detta bör en kommungemensam pedagog med specialkompetens på området finnas.*
- *Säkerställ att lärare för ämnet sexualitet, samtycke och relationer får rätt kompetens.*
- *Sträva efter att skolan har ett väl utvecklat samarbete med socialtjänsten för att hantera frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck.*
- *Sträva efter att ge personal inom elevhälsoteamen transkompetens.*
- *På sikt ge tjejer möjlighet att utbildas i feministiskt självförsvar under sin utbildningstid.*
- *Införa boklåda med inkluderande innehåll i förskolan.*

Jämlika fritidsgårdar

Att ge våra ungdomar en meningsfull fritid är en av de viktigaste investeringar vi kan göra. Fritidsgårdar har stor betydelse och ger möjlighet att utveckla kontakter med andra barn, ungdomar och vuxna förebilder. Alla ungdomar bör erbjudas att delta i fritidsgårdarnas aktiviteter och vi måste bli bättre på att säkerställa att verksamheten ger alla samma möjligheter oavsett vilka förutsättningar de har. Alla ska ha god tillgång till en fritidsgård, oavsett var de bor i Örebro kommun, därför bör vi se över möjligheten att använda till exempel skollokaler som inte nyttjas under sen eftermiddag och kväll men även utreda behovet av fler fritidsgårdar.

Arbetet med jämlikhet har påbörjats på flera av våra fritidsgårdar. Jämlikhetsarbetet ska vara närvarande i verksamheten och det är viktigt att kommunens resurser fördelas lika till alla oavsett bland annat könsidentitet. Idag finns det hbtqi-ungdomar som inte känner sig trygga och delaktiga i den ordinarie fritidsgårdsverksamheten. Det är viktigt att personalen på fritidsgårdarna arbetar aktivt för att inkludera alla eller skapar förutsättningar för separatistiska eller tematiska mötesplatser. Det skulle kunna handla om att ha olika teman som exempelvis dans, spel eller motorkultur. Som en del i det arbetet förutsätter vi att fritidsgårdarnas verksamhet planeras enligt gender budgeting.

- *Fortsätt att förstärka jämställdhetsarbetet och personalens normkritiska kompetens på fritidsgårdarna.*
- *Sträva efter att fritidsgårdarna aktivt arbetar för att inkludera tjejer, icke-binära och killar.*
- *Arbeta aktivt för inkludering och skapa förutsättningar för separatistiska eller tematiska mötesplatser.*
- *Utreda behovet av fler fritidsgårdar.*

Minskad barnfattigdom och barns ekonomiska förutsättningar

Vänsterpartiet har samverkat med flera andra partier i kommunen för att ta fram en plan för att halvera barnfattigdomen. Enligt kommunens program för hållbar utveckling ska barnfattigdomen halveras till år 2030, därför behöver detta arbete prioriteras. Att minska barnfattigdomen i vår kommun är en högt prioriterad fråga för Vänsterpartiet.

Under många år fanns den så kallade Örebronormen som innebar att barnfamiljer med försörjningsstöd fick några extra hundralappar i månaden. För familjer som har en tuff ekonomisk situation kan dessa hundralappar vara helt avgörande för att få tillvaron att gå ihop. Under 2019 röstade Kommunfullmäktige igenom en sänkning av försörjningsstödet, endast Vänsterpartiet och Miljöpartiet motsatte sig detta. I vårt budgetförslag återinförs Örebronormen för barnfamiljer.

För oss är det viktigt att en vårdnadshavares ansträngda ekonomi inte påverkar barns möjlighet att utvecklas och delta i samhället. För att underlätta för familjer som har det sämre ställt ekonomiskt vill borde avgiften till kulturskolan inkomstprövas och så snart det är möjligt bör det utredas.

- *Utvärdera huruvida mål och delmål i "handlingsplan för barn i ekonomiskt utsatta hushåll" har uppnåtts.*
- *Aktivt arbeta för att uppnå mål och delmål i hållbarhetsprogrammet gällande barnfattigdom.*
- *Återinför Örebronormen i försörjningsstöd för barnfamiljer.*

Antirasistisk strategi

Vänsterpartiet har länge efterlyst en strategi för hur kommunen tänker följa upp det antirasistiska arbetet i bemötandet av örebroarna. I hållbarhetsprogrammet "Vårt hållbara Örebro" fastslås bland annat att rasism och diskriminering är två områden där kommunen behöver göra fler insatser. Idag ser vi hur en strukturell rasism stänger ute människor från arbetsmarknaden baserat på exempelvis namn eller utseende. För att motverka detta vill Vänsterpartiet införa anonymiserade jobbansökningar. Dessutom krävs det att alla verksamheter får utbildning och verktyg för att bedriva ett aktivt arbete mot rasism. Det bör genomföras en enkät som samtliga kommunala verksamheter ska använda sig av för att kartlägga den upplevda diskrimineringen i kommunen med målet att denna ska minska årligen.

- *Genomför försök med anonymiserade jobbansökningar i de tjänster som kommunen utlyser.*
- *Se över hur det kan införas ett strategiskt arbete mot rasism i kommunens verksamheter.*

Den inkluderande kommunen

I en tid då hbtqi-personers rättigheter och säkerhet försämras och hotas runtom i världen men även här i Sverige är det viktigt att vi står upp för allas lika värde. Nyligen firades 50-årsjubileet av den första Pridemarschen som genomfördes just i Örebro, det var även den första i Sverige. Det är något som vi örebroare ska vara stolta över. 2021 lämnade Vänsterpartiet in en motion om att upprätta ett minnesmärke över denna historiska och viktiga händelse. Idag går det att bevittna detta minnesmärke i marken på Drottninggatan utanför Rådhuset. Vi vill också att kommunen tydligt tar ställning för hbtqi-rörelsen och mänskliga rättigheter, bland annat genom att flagga med regnbågsflaggan under exempelvis Örebro Pride. Det krävs en medvetenhet även inom stadsplaneringen för att alla örebroare ska känna sig inkluderade och trygga i kommunen. Ett exempel skulle kunna vara att ha regnbågsfärgad belysning i Rudbeckstunneln.

Det är också viktigt att alla personer, oavsett sexuell läggning, könsuttryck eller könsidentitet ska känna sig väl bemötta inom kommunala verksamheter. Extra fokus bör läggas på transpersoner, eftersom de i högre grad än andra drabbas av psykisk ohälsa och är överrepresenterade i självmordsstatistiken. I Örebro har ett steg i rätt riktning tagits genom den hbtq-plan som kommunen har antagit. För att kommunen ska bli bättre på att säkerställa att hbtqi-personers rättigheter tillgodoses vill vi inrätta ett särskilt hbtqi-råd. För att kommunens beslutsfattare ska kunna fatta väl avvägda beslut och se till behoven hos alla örebroare i kommunen vill vi att samtliga ledamöter i Kommunfullmäktige genomgår en hbtqi-diplomering.

Vi vill att Örebro kommun säkerställer att all stödjande personal inom välfärdsområdet och inom förskolan och skolan har kompetens för ett korrekt bemötande av hbtqi-personer. Vi vill även att undervisningen inom sexualitet, samlevnad och relationer ska inkludera alla sexuella läggningar och att kommunen ska säkerställa att inga barn eller vuxna ska kränkas eller bemötas av tvingande normer kring kön, könsuttryck, könsidentitet eller sexualitet.

Det är också viktigt att Centrum mot våld i nära relation (CMV) aktivt arbetar för att hbtqi-personer som utsatts för våld i nära relation kan få hjälp.

- *Flagga med Prideflaggan på kommunala byggnader under Örebro Pride.*
- *Inrätta ett hbtqi-råd med uppgift att säkerställa genomförandet av kommunens skyldigheter för hbtqi-personers rättigheter.*
- *Hbtqi-diplomera Kommunfullmäktiges ledamöter och ersättare.*
- *Förskolor, grundskolor och gymnasieskolor arbetar aktivt med normkritik som inkluderar hbtqi-kompetens.*
- *Satsa på att Centrum mot våld i nära relation (CVM) aktivt arbetar för att hbtqi-personer som utsatts för våld i nära relation kan få hjälp.*

Stöd till tjejer, kvinnor och barn

Staten, regioner och kommuner måste göra mer för att stoppa mäns våld mot kvinnor och barn. Det är tydligt att det krävs stora förbättringar av kommunens arbete för att stoppa och förebygga våld i nära relation – Vänsterpartiet gör det till en prioriterad fråga. Kommunen måste i större utsträckning ta ett ansvar för de våldsutsatta kvinnorna och deras barn men även för de män som brukar våld. När barnkonventionen trädde i kraft gav det en möjlighet att stärka skyddet för barnen. Den nya lagen innebär att barnperspektivet i högre grad ska genomsyra arbetet med mammor som blivit utsatta för våld. Våld kan ha många olika uttryck, några exempel är psykiskt, fysiskt och ekonomiskt våld. För de som utsätts är det avgörande att det finns en tydlig ingång till det stöd som kommunen erbjuder och att det är lätt och säkert att ta kontakt.

Vi vill utveckla Centrum mot våld i nära relation som komplement till andra viktiga verksamheter. Vi vill på sikt utreda möjligheten att skapa ett kriscentrum för män där förebyggande arbete kan bedrivas.

Föreningen Kvinnohuset i Örebro gör ett väldigt viktigt arbete i form av skyddat boende för utsatta kvinnor men även via den telefonjour som föreningen erbjuder. Dessutom har Kvinnohuset barnpedagoger som kan möta de barn som själva utsatts för eller bevittnat våld. I kölvattnet av pandemin såg vi vilka skadeverkningar den innebar i form av att våldet mot kvinnor och barn ökade drastiskt, det är därför av extra stor vikt att kommunen fortsätter att stödja denna verksamhet.

För unga kvinnor och flickor finns Örebro tjejjour som har telefon-, chatt- och mejljour att vända sig till. Även denna viktiga funktion är beroende av kommunens årligen återkommande bidrag.

- *Förbättra samverkan med regionen för att ge kvinnor stöd och hjälp med traumabehandling.*

- *Höjt stöd till Kvinnohuset och Tjejjouren i Örebro och dess verksamhet.*
- *Utökat stöd till Centrum mot våld i nära relation.*
- *På sikt utreda möjligheten att inrätta ett kriscentrum för män.*

Bryt social isolering

Det finns flera exempel i forskningen som visar att äldre mår sämre av ensamhet. I Örebro finns många äldre som är ensamboende eller som vårdar sina anhöriga och som upplever social isolering. Denna isolering har ökat markant den senaste tiden, det är därför viktigt att vidta åtgärder för äldres folkhälsa och livskvalitet. Vänsterpartiet initierade 2017 ett projekt för olika typer av sommaraktiviteter för seniorer och personer med funktionsvariation. Vi vill se över möjligheten att ha sommaraktiviteter, till exempel teaterföreställningar eller kolloverksamhet.

Som ett steg i ständigt pågående nedskärningar inom äldreomsorgen så togs viktiga förebyggande insatser riktade mot äldre bort. Vänsterpartiet ser inte bara de långsiktiga problemen med att göra besparingar i nutid som skapar stora hål på sikt utan främst att dessa besparingar så tydligt slår mot äldre med låga pensioner. Vi vill se över möjligheten att återinföra dessa viktiga verksamheter.

- *Se över möjligheten att genomföra sommaraktiviteter för seniorer och personer med funktionsvariation.*
- *Se över möjligheten att återinföra viktiga förebyggande verksamheter.*

Stöd till människor - en bättre framtid

Ökade ekonomiska klyftor och utbredd fattigdom riskerar att skapa ett ännu större avstånd mellan människor och stadsdelar samt ge en känsla av att vara övergiven av samhället. Samhällets närvaro måste istället öka i våra utsatta områden och det måste finnas samma omfattning av samhällsservice där som i övriga samhället. Ett sätt att öka samhällsservicen är att se till att bibliotek är öppna och tillgängliga. Vi vill även säkerställa att ombyggnationen och utvecklingen av Brickebacken centrum innefattar ett badhus samt att det planeras för lämpliga lokaler för scenkonst. Mer jämlika samhällen innebär tryggare samhällen där kriminaliteten inte får plats.

För att säkerställa ett inkluderande samhälle för barn och unga där de har många olika möjligheter att skapa en positiv framtid så måste vi ge våra invånare rätt förutsättningar. Ansvar för att stävja kriminalitet ligger ytterst hos polisen, men utan att kommunen ger örebroarna rätt förutsättningar finns alltid risken att människor gör dåliga val av ren desperation. Personer som hamnat snett i livet måste få ett bättre stöd att kunna ta sig ur destruktiva sammanhang. Nätverket för sociala insatser bedriver idag ett viktigt arbete men vi ser ett behov att utveckla verksamheten med ett särskilt ungdomsteam med spetskompetens. Ett sådant team skulle bestå av många olika personer med djupare kunskap i arbete med ungdomar till exempel fältassistenter, socialsekreterare, fritidspedagoger, kuratorer etc. Teamet kan vara en värdefull tillgång för det socialt förebyggande arbetet med unga, som fokuserar på att fånga upp barnen innan de hamnar i farliga livsmiljöer som är svåra att ta sig ur men de kan även hjälpa dem som redan hamnat där.

Vivalla och Brickebacken är två av Örebros största bostadsområden, med över 1200 ungdomar mellan 16–24 år. Områdenas unga befolkning har en enorm potential och kommer framöver bli en viktig del av vårt gemensamma samhälle, vårt näringsliv och vår kreativa sektor. Vi vill fånga upp och motivera dessa unga vuxna genom att skapa ett nav där de kan möta kommunen och det civila samhället. Vi vill möjliggöra närvaro för olika stödverksamheter som till exempel arbetsförmedling, försäkringskassa, socialtjänst, Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen samt kommunens avhopparkeringsverksamhet. Centret kan drivas av kommunen tillsammans med andra intressenter i området. Det ska vara en enkel väg till olika former av stöd och kommunal service som man kan tänkas behöva för att

kunna ta viktiga kliv in i vuxenvärlden, men även det privata näringslivet samt civila samhället kan spela en viktig roll.

GVI, även kallat "Sluta skjut", är ett samarbete mellan Polisen, Kriminalvården, kommunen och engagerade medborgare för att minska skjutningar och andra grova våldsbrott. Modellen används redan i Malmö och i Göteborg. Efter förslag från bland annat Vänsterpartiet är modellen nu även införd i Örebro. Strategin bygger på en beprövad amerikansk modell, GVI (gruppvåldsintervention), som visat goda resultat i våldsutsatta städer i USA. Det är viktigt att kommunen kontinuerligt följer upp, utvecklar och utvärderar arbetet med GVI.

- *Se över öppettiderna på kommunens bibliotek i samverkan med civilsamhället.*
- *Säkerställ att utvecklingen av Brickebackens centrum innefattar ett badhus.*
- *Omdaning av Brickebacken centrum ska innehålla lämpliga lokaler för scenkonst.*
- *Utveckla fritidscentret i Vivalla riktat till unga vuxna för att verka som ett viktigt nav.*
- *På sikt utreda möjligheten att starta ett fritidscenter i Brickebacken riktat till unga vuxna för att verka som ett viktigt nav.*
- *Utveckla nätverket för sociala insatser med ett ungdomsteam.*
- *Följ upp, utvärdera och utveckla arbetet med GVI.*

3 Ett grönt och levande Örebro

Örebro ska ha ett levande kultur- och fritidsliv där alla känner sig inkluderade. I Vänsterpartiets Örebro minskar vi klimatpåverkan och skapar en grönare kommun. Kommunen har högt uppsatta klimatmål och vidtar lämpliga åtgärder i verksamheterna. Vänsterpartiet vill gå ännu längre och ha en högre självförsörjning av livsmedel, minskad köttkonsumtion och minskad klimatbelastning från varor som köps in. Vi vill också skynda på det pågående arbetet med utbyggnad av sol- och vindkraft för att kommunen och dess bolag ska bli självförsörjande på fossilfri energi.

Kommunens verksamheter bör ta tydligt sikte på hållbarhetsarbetet som har tydliga mål och strategier för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I stadsmiljön behöver kommunen etablera fler gröna korridorer för pollinerande insekter, gröna tak och mindre hårdgjorda ytor som kan bidra till renare luft men även göra kommunen mindre sårbar för översvämningar. Vänsterpartiet vill också se förbättringar för kollektivtrafikanter, cyklister och fotgängare.

Kommunen måste skärpa och tydliggöra sitt ansvar för bevarandet av odlingsbar mark. Vänsterpartiet vill satsa på de boende på landsbygden men också på besöksnäring som kan skapa viktiga arbetstillfällen. Den besöksnäring som kan leda till utvecklingen av den lokala miljön och skapar långsiktiga arbetstillfällen behöver få sina intressen bättre beaktade vid planering av markanvändning, skogsbruk, infrastruktur och kollektivtrafik.

Vi vill att utemiljön på förskolor och skolor ska skydda mot sol och uppmuntra barnen till att utforska och vara kreativa – ätbara inslag och svalkande grönska i utemiljön och förståelse för miljö och hållbarhet är självklara beståndsdelar för kommande generationer. Detta är viktigt eftersom skol- och förskolegårdar för en del barn är det enda stället där de är utomhus under vardagarna. En annan viktig beståndsdel för en levande kommun är kulturen som har en samhällsbärande roll och ett viktigt demokratiuppdrag. Örebro ska ha ett rikt kulturliv som riktar sig till såväl vuxna som barn och till örebroare som talar olika språk.

Politiska mål

- Kraftigt minskad klimatpåverkan och självförsörjande på fossilfri energi.
- Minskat avstånd mellan stad och landsbygd.
- Ökad tillgång till grönska, kultur, lärande och företagande i hela kommunen.

Den hållbara kommunen

Vänsterpartiet vill göra Örebro till en mer hållbar kommun. Kommunen har högt uppsatta klimatmål, bland annat att vi ska vara klimatneutrala år 2045, som kräver en ekologisk och klimatvänlig omställning. Vi bör sträva efter en högre grad av självförsörjning av livsmedel och kommunens stadsplanering bör ta sikte på en generellt mer ekologiskt hållbar kommun där vi inte tar odlingsbar mark i anspråk för annat. Kommunen har trots bred kritik sjösatt detaljplanen för en kombiterminal i Törsjö, den så kallade Törsjöterminalen. Vänsterpartiet är kritiska till att beslutet togs då terminalen planeras att uppföras på just odlingsbar åkermark, några av de bördigaste i kommunen dessutom.

För att nå en högre grad av självförsörjning behövs tydliga mål och strategier för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I stadsmiljön behöver kommunen etablera gröna korridorer för pollinerande insekter och införa mer grönska och fler ätbara inslag i parker, lekplatser och på skolgårdar. För oss är det också viktigt att de gröna korridorerna fungerar både som rekreation för Örebroarna och som fungerande ekosystemtjänster. Därför är det viktigt att man i de gröna stråken fokuserar på framförallt inhemska växter och blommor. I anslutning bör vi också uppföra kommunala insektshotell för att hjälpa pollinering på traven. Som ett sätt att stimulera mer lokal livsmedelsproduktion vill vi på sikt att kommunen prioriterar mer lokalproducerad mat i sina upphandlingar.

I takt med att klimatkrisen fortsätter att eskalera måste vi också utreda fler möjligheter för att minska vår klimatpåverkan. Vi vill att kommunen börjar utreda olika metoder för att minska koldioxidhalten i atmosfären, något som kan ske genom exempelvis användandet av biokol, återställa torrlagda våtmarker och att verka för kalhyggesfri skogsavverkning.

Det behövs tydliga strategier för att motverka monokulturer och biologisk enfald. Vi bör därför på olika sätt stötta och främja närodling av ett varierat utbud av livsmedel.

Den pågående elkrisen i Sverige med kraftiga prisökningar har visat vikten av att vi i Sverige blir mer självförsörjande på klimatsmart energi. Vi vill därför ge det kommunala bolaget Kumbro utveckling i uppdrag att ta fram en plan för att uppföra en eller flera solcellsparker. Dessa ska uppföras på en sådan plats eller utformas på ett sådant sätt att det i huvudsak inte konkurrerar med jordbruk. Som en del i detta vill vi även ta fram en lösning som gör det möjligt för privatpersoner och företag att abonnera på eller köpa in sig i solceller. Kommunala bolag, så som ÖBO, Futurum och Örebroporten är andra exempel på kommunala bolag som bör se över möjligheten att anlägga solceller på sina tak, men även gröna tak eller fasader.

Som en del i att göra Örebro till en hållbar stad vill vi även se över möjligheten att återbruka byggmaterial vid nybyggnation och renoveringar. Stål, betong eller andra typer av miljöbelastande och kostsamma material skulle exempelvis kunna återanvändas när kommunala byggnader ska renoveras eller byggas från grunden, något som även skulle vara ekonomiskt gynnsamt.

För att möta och utveckla det ökade behovet av laddstolpar till elbilar kan bolaget Bixia Gryningsvind AB, som ägs till 40 % av kommunen, utreda både behov, placering och kostnad för laddstolpar på väl valda platser i kommunen. Den kommunala fordonsflottan bör självfallet hålla en hög ambition för att så snabbt som möjligt bli helt fri från fossilberoende.

- *Ta fram en plan för att bevara och säkerställa tillgången av jordbruksmark inom kommunen.*
- *Satsa på att skapa sammanhängande gröna korridorer i centrala Örebro, främja inhemska arter och inrätta kommunala insektshotell.*
- *Skapa ångsmiljöer i vissa parker i centrala Örebro för att främja pollinerande insekter.*
- *Se över möjligheten att minska koldioxidhalten genom användandet av till exempel biokol.*
- *Se över möjligheten att återbruka byggmaterial vid nybyggnation och renoveringar.*
- *Utreda möjligheter och kostnader för Kumbro att anlägga en eller fler solcellsparker.*
- *Anlägg gröna tak och fasader, samt solpaneler på kommunala tak.*

- *Se över möjligheten för upphandling av lokalproducerad mat.*
- *Utred behov, placering och kostnad av laddstolpar till elbilar.*
- *Säkerställ en hög ambition för att uppnå en fossilfri fordonsflotta.*

Den gröna kommunen

En vegetarisk grund i kommunens olika verksamheter minskar behovet av olika typer av specialkost. Det ger även minskad klimatpåverkan såväl som en ekonomisk vinst när kommunen köper in mindre kött. Vegetariska alternativ har också en positiv inverkan på framtida klimatutsläpp. När kommunen har olika konferenser för sin egen organisation ska alltid vegetarisk kost vara norm.

För många barn finns inte tid eller möjlighet till annan utevistelse än den som sker på förskola, fritids eller skola. Därför är utemiljö med gröna och ätbara inslag extra viktigt. Vi vill fortsätta arbetet med gröna förskolor och säkerställa att det planeras med hög grönytefaktor som utgångspunkt.

- *Vegetarisk kost ska vara norm i alla kommunala arrangemang.*
- *Se över möjlighet att förbättra utemiljön på förskolor och skolor med bland annat ätbara inslag.*
- *Säkerställ att ytan på utemiljön motsvarar minst Boverkets rekommendationer vid nybyggnation eller utbyggnad av förskolor och skolor.*

Den attraktiva kommunen

En attraktiv kommun säkerställer att det finns förutsättningar för människor att mötas. Vi i Vänsterpartiet vill att vissa gator och torg i centrala Örebro främst är till för de som rör sig och vistas i staden då det möjliggör och bjuder in till fler aktiviteter och upplevelser i centrala Örebro. En attraktiv och tillgänglig stad innebär att invånare med funktionsvariation ska ha samma tillgång till staden genom till exempel aktivitetslekplatser. För att minska nivåerna av utsläpp och buller i staden vill vi på sikt utreda en eventuell sänkning av hastigheten på vissa gator i staden.

Vi har sett fördelarna när Open Art har stängt av vissa gator för vanlig biltrafik till förmån för främst gående människor, så kallade sommargator. Vi vill att sommargator blir ett återkommande inslag under sommaren i Örebros stadskärna.

Vi måste göra det möjligt för personer utan bil och körkort att bo på landet. Som en del i det ska det finnas bra cykelvägar till de större tätorterna på landsbygden, och det ska vara möjligt att ta med cykeln på bussen. För att minska bilåkandet är det också viktigt att det finns möjlighet att parkera bilen eller cykeln vid hållplatserna längst landsbygdens kollektivtrafikstråk. För dem som måste ta bilen till stan, bör det finnas större pendlingsparkeringar utanför stadskärnan för att minska trängseln på vägarna i centrum.

- *Sträva efter att skapa fler sommargator, permanenta promenadstråk och gånggator i centrala Örebro.*
- *På sikt utreda möjligheten att sänka hastigheten för biltrafik vid lämpliga vägar, gator och sträckor.*
- *I investeringsprogrammet, se över möjligheten att utreda pendlarparkeringar på strategiskt tillgängliga platser.*

Cykelkommunen Örebro

I en modern växande kommun som Örebro har cykeln en central roll. Örebro har fantastiska förutsättningar för att bli en av Sveriges bästa cykelkommuner året runt. Stadskärnan är tät och många av Örebros invånare bor på cykelavstånd från stadens centrum.

Ett tilltagande cyklande ställer högre krav på infrastrukturen och trafiksäkerheten, därför kan vissa osäkra korsningar eller sträckor behöva byggas om. Bra förutsättningar för att kunna pumpa sin cykel och parkera centralt och vid viktiga knutpunkter är ofta avgörande för att fler ska välja cykeln.

Cykeln är ett miljövänligt transportsätt för korta och medellånga pendlingsresor och det är dessutom bra för folkhälsan om fler går över till att cykla istället för att åka bil. Allt fler väljer också elcykel, vilket möjliggör längre pendlingsavstånd.

Elsparkcyklar är ett relativt nytt fenomen i Örebro. För oss är den viktigaste frågan säkerhet för örebroarna. Vi vill att kommunen upprättar hårda riktlinjer för elsparkcykelföretag, som säkerställer att parkerade eller övergivna elsparkcyklar inte utgör en fara för människor som vill ta sig runt i Örebro. Detta gäller särskilt personer med funktionshinder. Med samma smidighet som det idag går att hyra en elsparkcykel vill vi se över möjligheter för att skapa en kommunal cykelpool med både traditionella cyklar och elcyklar.

- *På sikt utveckla cykelvägarna mellan och till kommunens olika landsbygdsorter.*
- *Se över möjligheten att bygga ut nätet med cykelpumpar längs med viktiga cykelstråk och i de större bostadsområdena.*
- *Kommunen upprättar hårda riktlinjer för elsparkcykelföretag, så att parkerade elsparkcyklar inte utgör fara eller hinder.*
- *Se över möjligheten att skapa en kommunal cykelpool med cyklar och elsparkcyklar.*

Knyt samman och utveckla hela kommunen

Vi vill minska klyftorna mellan stad och landsbygd. Ett sätt att öka inflyttandet till landsbygden är att skapa varierade boendeformer som skulle locka nya grupper att bosätta sig utanför staden. Det innebär också att en äldre person skulle kunna flytta från sin villa till en bekvämare lägenhet, men fortfarande bo kvar på landsbygdsorten. Vi ser gärna att ÖBO blir mer aktiva på landsbygden så att fler än de som vill eller kan köpa en villa som kan bo på landet.

Kommunen ska ta vara på det engagemang och den kreativitet som finns hos människor och exempelvis arbeta tillsammans med företag och lokalt föreningsliv för att stimulera lokal bygdeutveckling. Kommunens näringslivskontor ska vara en naturlig del i arbetet med bättre näringsliv även på landsbygden. Kommunen bör även se över vilka möjligheter som finns att samutnyttja kommunala lokaler även på landsbygden.

Utveckling av olika former av näringsliv på landsbygden förbättrar tillgången till friluftsliv och rekreation samt ökar möjligheterna för arbetstillfällen. I Vänsterpartiets förslag om en plan för att öka sysselsättningen inom besöksnäringarna bör stort fokus läggas på naturturism på landsbygden.

Kulturutbudet på landsbygden är generellt mindre än i staden, men att utbudet på landsbygden ibland är näst intill obefintligt är något som Vänsterpartiet ändra på. Vi vill genomföra en särskild satsning på mobila kulturaktiviteter riktat mot just landsbygden men denna satsning får vänta då högerregeringens minskade satsningar på kultur medför att resurser för dessa typer av satsningar inte är möjliga.

Små och medelstora företag är viktiga för att bibehålla samhällsservice och ett aktivt näringsliv i hela kommunen. Vänsterpartiet vill förbättra möjligheterna för små företag på landsbygden att leva och växa.

Kommunen ska också verka för en fortsatt utbyggnad av bredbands- och fibernät. En viktig del till en levande landsbygd är samhällsservicen av att ha tillgängligheten till stabilt och bra internet.

- *Verka för en blandad bebyggelse och ökat bostadsbyggande på landsbygden.*
- *Förstärk möjligheterna till företagande och mångfald på landsbygden.*
- *Planera för att stärka besöksnäringar på landsbygden.*
- *Se över hur lokaler kan samnyttjas på landsbygden.*
- *Bygg ut bredbands- och fibernätet i kommunen.*

Synliggör och utveckla Örebro som kulturkommun

I en kommun som håller samman är det viktigt att alla kan ta del av och känner igen sig i kulturen. Det är viktigt att berättelsen om vår historia och nutid inkluderar både kvinnor, män och icke-binära men även nya och gamla svenskar. Det finns flera olika viktiga kulturella inslag i Örebro men en av de viktigaste är Kulturkvarteret. Där finns det stora möjligheter att tillgängliggöra kulturen och säkerställa att fler får ta del av den. För oss i Vänsterpartiet ska ekonomisk bakgrund eller tidigare kulturell erfarenhet inte stoppa medborgare från att känna att de hör hemma i Kulturkvarteret.

Vi har i tidigare budgetförslag haft med progressiva satsningar på kulturen men på grund av minskat stöd från regeringen, som väljer att bortprioritera kulturen, behöver vi lägga varje krona på att säkerställa att grundläggande kulturverksamhet som bibliotek och kulturskolan kan finnas kvar framöver.

Vi i Vänsterpartiet vill att Örebro utvecklas till en mer levande stadsmiljö. Örebro behöver ett centralt område, där alternativa kulturuttryck och civilsamhället får ta en större plats. När staden växer riskerar det fria kulturlivet att trängas undan. Vi ser därför ett stort behov av att skapa förutsättningar för kulturutövande som till exempel skateboard, lagliga graffitiväggar eller andra uttryck för det fria kulturlivet.

Vi vill även att fler ska få tillgång till Kulturkvarteret genom att öppna upp för fler typer av verksamheter. Tillgång till och möjligheten att utöva kultur för människor och kulturer samman vilket minskar upplevelsen av otrygghet och skapar en meningsfull tillvaro.

I den badhusutredning som kommunen har gjort, framkommer att det saknas en badanläggning i de norra delarna av staden. Ett badhus på norr skulle kunna bidra till att människor från olika stadsdelar möts och skapar ett annat flöde av människor i den delen av kommunen.

Vi vill även att barn, ungdomar och vuxna på landsbygden i högre grad ska kunna ta del av kultur. Vi vill därför utveckla konceptet med bokbussar men även tillgängliggöra Trainstations mobila fritidsgård. *Utred möjligheten att skapa förutsättningar för annat kulturutövande som till exempel skateboard, lagliga graffitiväggar eller uttryck för det fria kulturlivet på lämpliga platser i kommunen.*

- *Tillgängliggör Kulturkvarteret genom att öppna för fler typer av verksamheter.*
- *Undersök möjligheterna att bygga ett nytt badhus i norra Örebro.*
- *Utveckla konceptet med bokbussar.*
- *Tillgängliggör Trainstations mobila fritidsgård.*

Bibliotek för livslångt lärande

En hörnsten i lärandet är läsande och läsförståelse. Skolbiblioteken är en viktig och lagstadgad resurs för detta. Ändå är skolbiblioteken på grundskolenivå ofta oprioriterade och utan anställda bibliotekarier. Så har det varit under lång tid trots en omfattande debatt om att läsandet bland barn och ungdomar, särskilt unga pojkar, har minskat. Vi vill se krafttag för att ändra på detta. Böcker läser sig inte själva och en bibliotekarie är en mycket viktig resurs för en skola. På sikt behöver skolbiblioteken ses över och rustas upp. Varje skolbibliotek ska ha regelbunden tillgång till bibliotekarie ett flertal tillfällen i veckan.

Det har tidigare funnits biblioteksfilialer i Baronbackarna och Varberga. Dessa är för tillfället stängda, för bland annat ombyggnationer. Beskedet från styrande partier är att biblioteken ska återöppnas snarast. De boende i Baronbackarna och Varberga har nu varit utan bibliotek i flera år. Vänsterpartiet vill att arbetet prioriteras och att biblioteken återöppnas omgående.

- *Säkerställ att alla skolor har tillgång till skolbibliotek med bibliotekarie.*
- *Biblioteksfilialerna i Baronbackarna och Varberga ska återöppnas omgående.*

Utveckling, forskning och arbeten inom miljösektorn

Örebro kommun ska ligga i framkant när det kommer till klimat- och miljöarbete. Vi vill göra verklighet av klimatmålen som återfinns i hållbarhetsprogrammet genom att skapa ett miljöjobbcenter. Där skulle kommunen kunna arbeta aktivt för att sammanföra behoven av nya jobb med ett långsiktigt hållbart klimatarbete. Det finns också mycket att vinna på att integrera olika människor på landsbygden och ta hjälp av deras erfarenheter i till exempel jordbruk och gröna näringar.

Kvinnerstaområdet skulle kunna bli ett nav för en framtida arbetsmarknad där det gröna, klimatet och miljön står i centrum. Det kan handla om gymnasieutbildningar och vuxenutbildningar med inriktningar på ekologiska livsmedel, miljöteknik, klimatanpassning men också på andra utvecklingsprojekt i samverkan med näringslivet. Miljöjobbcentret skulle kunna bidra till positiv samverkan genom att exempelvis hjälpa näringslivet att utveckla klimatteknologi eller klimatsmarta produkter. Det skulle även kunna innebära utveckling av yrkesutbildningar i skog-, naturbruk och gröna innovativa näringar. Vi ser ett framtida samarbete mellan Örebro kommun, Örebroporten, näringslivet, regionen, universitetet, arbetsförmedlingen och civila samhället för fler gröna jobb men även minskad arbetslöshet.

Det finns idag en stor efterfrågan på, men även kompetens, om nya produkter och grödor, så kallade *novel foods*. Det finns en stor potential i att skapa förutsättningar för att odla nya grödor i länet, men också svårigheter och restriktioner. Här kan kommunen ta en större roll genom att stötta och informera om vad som gäller och vilka möjligheter som finns.

- *Satsa på att starta ett klimat- och miljöjobbcentrum i Kvinnersta i samarbete med näringslivet, universitetet, föreningslivet och kommunen.*

Småföretagare, kvinnors företagande och generationsväxling

De små företagen är viktiga för Sveriges ekonomi och för sysselsättningen. Småföretagen är också en viktig del i att hålla landsbygden och de små bostadsorterna utanför staden levande.

Under de närmaste åren kommer en stor andel av svenska företagare att pensioneras. Personer som vill bli egenföretagare skulle i högre grad kunna ta över befintliga företag om de fick rätt typ av stöttning. Det kan göras genom projekt som sammanför blivande företagare med företagare som söker efterträdare för att gynna generationsväxling eller genom samarbete med organisationer som gör detsamma. Vi vill även kunna stötta arbetare att ta över företaget där de jobbar genom kooperativt ägande. Detta för att undvika risken för att de anställda istället står utan jobb om företaget annars måste läggas ner.

Vi vet att kvinnor generellt har det tuffare att ta sig ut i näringslivet som företagare. Det är därför viktigt att stötta och uppmuntra kvinnligt företagande. Det kan göras genom att starta upp nätverk för kvinnor, men också om rådgivning och stöd.

- *Ge stöd och råd till småföretagare.*
- *Stötta arbetare att bilda och driva kooperativ.*
- *Samverka med organisationer som arbetar med att stötta småföretagare, kvinnors företagande och generationsväxling.*
- *Uppmuntra kvinnligt företagande med nätverkande och stöd.*

Kommunägt byggbolag och kommunal väghållning

Kommunal service som snöröjning, halkbekämpning och sandsopning har visat sig bli både ineffektiv och rörig när ansvaret överläts till marknaden. Dyra entreprenadkostnader gör ekonomin mer svårplanerad för kommunen. En kommunal maskinpark skulle underlätta vägunderhåll året runt. Vi vill därför se över möjligheten att inrätta en kommunalt ägd maskinpark så att vi kan organisera vår väghållning bättre och ha större möjlighet för en god framförhållning.

Vänsterpartiet vill att Örebro kommun skapar sitt eget byggbolag. Syftet med byggbolaget ska framförallt vara att bygga billiga och små hyreslägenheter, studentlägenheter samt olika sorters boenden inom äldreomsorgen och LSS. Ett kommunalt byggbolag skulle ha mer kontroll över kostnadskedjan, ha längre avskrivningstider och på så vis kunna sänka hyreskostnaderna. Bolaget skulle också kunna ta stort socialt ansvar för praktikplatser och arbetstillfällen för kommunens invånare.

- *Se över möjligheten med kommunal drift av snöröjning, halkbekämpning, sandsopning av vägar, gång- och cykelstråk och att etablera en kommunal maskinpark för ändamålet.*
- *På sikt inrätta ett kommunägt byggbolag.*

Mer återbruk och bättre avfallshantering

En fungerande avfallshantering blir allt mer central för att skapa en hållbar kommun. Idag är det upp till fastighetsägarna att välja vilken form av återvinning deras hyresgäster ska få tillgång till och ofta är saknas det sortering av exempelvis glas eller kartong i närområdet för boende. Vänsterpartiet vill se en bättre hantering av kommuninvånarnas källsortering och annat avfall. Därför välkomnade vi med öppna armar det nya nationella regelverket som började införas under 2021.

Vi vill att kommunen inför ett bra återvinningssystem som gynnar kommuninvånarna. Först och främst vill vi se att kommunen inför en återvinningsnorm. Den ska vara styrande för att planera nya bostadsområden, och även tydliggöra för örebroare i befintliga områden vilken källsortering och hantering av grovsopor, småelektronik och farligt avfall man har rätt till. Fastighetsägare kan utifrån normen lösa sin källsortering på egen hand eller tillsammans med kringliggande fastighetsägare, likt parkeringsnormen fungerar idag.

För att minska vårt klimatavtryck måste återanvändning och återvinning av material öka. Kommunen har idag Fritidsbanken där det går att låna sportutrustning och vissa redskap. Vänsterpartiet anser att Fridisbanken tillhandahåller en viktig service för de invånare i Örebro som lever i ekonomisk utsatthet. Vi satsar därför på Fridisbanken för att säkerställa att verksamheten blir kvar. Vi tror dessutom att det går att utveckla detta koncept ytterligare. Eskilstuna kommun har en återbruksgalleria där invånare kan göra allt från att slänga skräp eller lämna in gamla möbler till att handla på second hand eller äta på säsongsbetonade restauranger. På sikt vill vi att Örebro ser över liknande lösningar.

- *Se över hur ett bättre återvinningssystem för avfall ska kunna implementeras med det nya regelverket och om flerbostadshus kan teckna avtal för färgsortering.*
- *Inrätta en återvinningsnorm, för planering av nya områden och befintlig bebyggelse.*
- *På sikt utreda möjligheterna till att starta en återbruksgalleria, med en verktygs-/redskapsbank och möjlighet att få hjälp kring återbruk.*
- *Satsning Fritidsbanken.*

Långsiktig stöttning av folkbildningen

Folkbildningen spelar en viktig roll för demokratin och integrationen i vårt samhälle. Under de senaste åren har vi sett hur studieförbunden har växlat upp sin verksamhet för att göra folkbildningsinsatser för nyanlända som kommit till vår kommun. Studieförbunden har gjort ett viktigt och nödvändigt arbete i flyktningmottagandet men signalerna från dem är att de kan och vill göra mer. I en progressiv kommun kan folkbildningen få spela en större roll än den gör i dag. Den ger möjligheter för alla, även de som inte har någon högre utbildning, att vidareutbilda sig och bredda sin kompetens. Tack vare folkbildningen får både unga och äldre, nya och gamla svenskar möjligheten att testa sina idéer, mötas och utveckla sig.

Vänsterpartiet strävar efter att höja stödet till folkbildningen. Vi vill även se ett utökat samarbete mellan folkbildning, kommun, studieförbund och högskolor.

Även i det förebyggande arbetet kan folkrörelsen spela en viktig roll. Studieförbund och ideella föreningar har stora kunskaper om allt från integration till språk och hantverk. Många kulturutövare finns även inom studieförbunden och de är en viktig del om vi vill ha ett livskraftigt kulturliv. För oss är det viktigt att samla stor kompetens och stora nätverk för att nå ut brett och skapa vågor av förändring.

- *Verka för en stark folkbildning.*
- *Utveckla samarbetet mellan kommunen, folkbildningen och andra viktiga aktörer i kommunen.*
- *Involvera folkbildningen mer i det förebyggande arbetet.*

Jämställd idrott

Breddidrotten är viktig för en bättre folkhälsa och för att skapa naturliga mötesplatser för medborgare från olika delar av kommunen. Vänsterpartiet anser därför att delar av det stöd som idag läggs på elitidrotten och på Örebrokompaniet ska omfördelas och delas ut till idrottsföreningar i kommunen som bedriver verksamhet för alla medborgare. Under pandemin var det flera föreningar som gick omkull och därför är det extra viktigt att stötta föreningar som finns kvar.

Det är Örebrokompaniet som ansvarar för att fördela medel till elitklubbar i kommunen. Det har visat sig att fördelningen av kommunala medel till elitidrott saknar jämställdhetsperspektiv. Elitklubbarna borde ha som uppdrag att inspirera unga och gamla idrottsutövare att börja, fortsätta och utvecklas inom den specifika idrotten. Vi vill renodla Örebrokompaniets marknadsföringsuppdrag och lägga tillbaka ansvaret för fördelningen av elitidrottsstödet i Kultur- och fritidsnämnden som ska ha ett tydligt jämställdhetsperspektiv i sin fördelningsmodell.

- *Omfördela medel från elitidrotten till breddidrotten.*
- *Marknadsföringsstödet till idrotten ska fördelas i enlighet ggender budgeting.*

4 Möjlighet att jobba – tid att leva

Vårt mål är att de som kan arbeta ska arbeta. I dag har vi grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden samtidigt som vi har yrken där vi har svårt att hitta rätt kompetens. För Vänsterpartiet är arbetsmiljön och kompetensförsörjningen oerhört viktig. Örebro kommun behöver bli en mer attraktiv arbetsgivare för att kunna behålla och rekrytera personal samt bli kvitt behovet av bemanningsföretag inom vissa yrkesgrupper. Tydliga satsningar på arbetsmiljön och en särskild genomlysning av verksamheterna där personalomsättningen är hög är därför ett första viktigt steg i rätt riktning.

Pandemins skadeverkningar sträcker sig långt och vi ser att de grupper som under längre tid stått långt ifrån arbetsmarknaden fortsätter att påverkas. Vi anser därför att arbetet för att ge dessa grupper bättre möjligheter till sysselsättning måste förbättras och utökas. Vi vet att utrikesfödda har svårare att komma in på arbetsmarknaden, kommunen behöver därför arbeta aktivt för att fler utrikesfödda ska ha en meningsfull sysselsättning. Som en del i detta behöver kommunen även göra mer för att motverka fördomar och rasism. Att kommunen fortsätter med viktiga yrkesutbildningar ska också kunna vara ett bra verktyg för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden och locka fler män in i omsorgsyrken och förskola. Vi vill också att det ska vara lättare för döva och teckenspråkiga att söka och få ett jobb i Örebro kommun.

Att sänka normalarbetstiden är ett långsiktigt mål för vårt parti och sex timmars arbetsdag är något som skulle gynna hela samhället. I Örebro kommun vill vi utreda möjligheten att införa arbetstidsinnovationer i olika verksamheter. Som ett första steg borde förvaltningarna ges möjlighet att arbeta fram olika modeller för arbetstidsförkortningar. Arbetstidsförkortningar skulle bidra till att skapa en långsiktigt hållbar arbetssituation inom yrken med hög andel långtidssjukskrivningar och hög personalomsättning. Det kan till exempel röra sig om möjlighet att gå ner i arbetstid när du blir äldre eller en friskvårdstimme på betald arbetstid.

Politiska mål

- *Högre lön, grundbemanning och kompetens inom välfärden.*
- *Åtgärder för unga och grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.*
- *Mer antirasism, jämställdhet och jämlikhet.*

Arbetstidsförkortningar

Det är hundra år sedan åtta timmars arbetsdag började införas i Sverige. Nu är det dags att vi skapar morgondagens hållbara och effektiva arbetsplatser genom att ta framtiden till Örebro kommun. Vänsterpartiet är en stark drivkraft i frågan om sex timmars arbetsdag som norm. Vi har fått igenom flera försök med sex timmars arbetsdag runt om i Sverige med fokus på kvinnodominerade välfärdsvyrken. Det har förbättrat arbetsmiljön, ökat personalens upplevda hälsa samt inneburit högre kvalitet i verksamheterna.

I kommunen vill vi börja arbeta aktivt med arbetstidsförkortningar inom äldreomsorgen och förskolan. Vårt mål är en sänkning av normalarbetstiden inom dessa yrken vilket skulle förbättra arbetsmiljön generellt men också locka fler medarbetare till Örebro kommun.

Med förkortad arbetstid ökar den upplevda hälsan och kvalitén höjs i verksamheten när personalen mår bättre på jobbet. Dessutom krävs färre vikarier när sjukskrivningstalen sjunker som en följd av den förbättrade arbetsmiljön. Förkortad arbetstid möjliggör även en bättre fungerande schemastruktur och gör det lättare att planera bort exempelvis delade turer. Dessutom får personalen mer tid för egen fortbildning och mer tid med familj och vänner.

- *Verka för att införa arbetstidsinnovationer i olika förvaltningar i Örebro kommun med genomförande under mandatperioden.*

Tryggare jobb, säkrare bemanning

För att säkerställa en kvalitativ omsorg till kommunens barn och äldre krävs det mer personal i verksamheterna. Ökad bemanning höjer kvalitén inom äldreomsorgen och förskolan samtidigt som det förbättrar arbetsmiljön för medarbetarna.

Personalen inom omsorgen ska vara anställd på heltid med goda arbetsvillkor. Örebro kommun arbetar idag med att alla tjänster som tillsätts ska vara heltidstjänster, det görs via den så kallade *heltidsresan*. Vi vill säkerställa att arbetet med heltidsresan fortlöper under 2024. Samtidigt är det viktigt att de som vill eller behöver arbeta deltid har möjlighet till det. Vi säger nej till dyra bemanningsföretag och vill i stället att kommunen ökar den egna bemanningen med mål att halvera antalet timanställningar.

För att få en tryggare arbetsmiljö krävs det att alla anställda har rätt till heltidsjobb, utan scheman med delade turer. Vi vill därför som ett första steg införa *Söderhamnsmodellen*, en modell som togs fram av Söderhamns kommun i samarbete med facket, med syfte att minimera de delade turerna. Den går ut på att personal som har delad tur får 70 % av timlönen i uppehållsersättning, något som lett till en kraftig minskning av delade turer samt att personalen i högre grad motiveras att ta dessa pass.

För de som arbetar inom förskolan, där både kort och lång sjukfrånvaro är relativt hög, ska det vara lätt och smidigt att få ta på vikarier. Vi utvecklar metoder för att skapa stabila vikariepooler inom förskolan och skolan. Det ska inte vara upp till en redan stressad personal att jaga vikarier.

Vänsterpartiet har redan fått igenom höjningar av lönen för några av kommunens lägst betalda yrkesgrupper. För ökad jämställdhet i kommunen vill vi fortsatt arbetet med att minska lönegapet mellan de med högst och lägst lön. Vi säkerställer dessutom att skobidaget är fortsatt öronmärkt så att resurserna går till rätt ändamål.

- *Öka bemanningen – halvera timanställningarna.*
- *Minska behovet av bemanningsföretag genom att göra kommunen till en attraktiv arbetsgivare.*

- *Inför Söderhamnsmodellen.*
- *Utveckla metoder för att säkerställa stabila vikariepooler inom förskola och skola.*
- *Fortsätt att minska lönegapet mellan de med högst och lägst lön i kommunen.*

Välfärdens organisering

När Vänsterpartiet styr äldreomsorgen kommer heltid och fast anställning att vara norm för personalen. Vi vill höja grundbemanningen, på så vis kan merparten av korttidsfrånvaron täckas upp av den egna personalen. Förutom lägre kostnader på lång sikt innebär en höjd grundbemanning färre vikarier och bättre arbetsmiljö för personalen.

Vänsterpartiet vill avskaffa New Public Management-styrningen som bland annat finns inom äldreomsorgen. Det är ett system som kommer från tillverkningsindustrin och som inte går att tillämpa inom omsorgen. Inom vård och omsorg vill vi ta bort detaljerade minutscheman och i stället bygga upp ett system där personal i samverkan med de äldre avgör hur mycket tid som behövs för varje moment. Detta har i andra kommuner visat sig öka nöjdheten bland de äldre men även sparat pengar och ökat trivseln för de anställda. Genom att skapa fler självstyrande enheter så ökar även incitamenten för att driva en kvalitativ och effektiv verksamhet.

Införandet av New Public Managements principer i välfärden har också påverkat kommunens organisation och chefsstruktur. I nuläget har cheferna inom hemvården ansvar för orimligt många anställda, vilket drabbar personalen. I stället för att anställa fler direktörer bör fokus ligga på att anställa mer personal. Vi vill se en ny jämställd chefsstruktur som byggs nerifrån och upp, där varje chef har förutsättningar att ge personalen rätt stöd.

Vi vill också förbättra och snabba på introduktionen för nyanställda genom att underlätta för handledare och erfarna mentorer. Genom att avsätta tid och kraft som inte påverkar det vanliga arbetet kan handledarna göra ett bättre jobb och förbättra arbetsmiljön för både befintlig och ny personal.

Förutom en äldreomsorg i kommunal regi så vill vi även organisera hemtjänsten enligt närhetsprincipen. Idag kan en servicemottagare inom äldreomsorgen eller SOL/LSS få besök av många olika personer på en dag. Genom närhetsprincipen kan vi begränsa antalet personal som kommer i kontakt med äldre inom hemtjänsten samt servicemottagare som tar emot externt boendestöd enligt SOL/LSS. Det skulle skapa stabilitet och trygghet för servicemottagaren samtidigt som vi använder våra resurser klokt.

- *Höj grundbemanningen inom äldreomsorgen.*
- *Ge personalen egenmakt över sin arbetstid och ta bort detaljerade minutscheman.*
- *Ge personalen egenmakt genom skapandet av fler självstyrande enheter.*
- *Färre direktörer – mer personalsatsningar.*
- *Skapa ett upplägg för att underlätta handledarskap och mentorskap för nyanställda och praktikanter.*
- *Begränsa antalet personal som kommer i kontakt med äldre inom hemtjänsten samt servicemottagare som tar emot stöd enligt SOL/LSS.*

Anställ teckenspråkig kompetens

Det är över tio år sedan Örebro kommun utropade sig till Europas Teckenspråkiga huvudstad. Trots att kommunen har en tydlig handlingsplan samt att den teckenspråkiga gruppen är en del av arbetet med svenska minoriteter är det få anställda som har teckenspråk som modersmål. I dag är många platsannonser formulerade på ett sätt som gör att döva hindras att söka. Det finns många som är

döva eller hörselskadade som har värdefull kompetens från akademiska studier. Utöver det har den teckenspråkiga gruppen även kulturella kvalitéer som kommunen borde ta tillvara på. Vi vill att kommunen har möjlighet att, så långt det är möjligt, anställa teckenspråkig personal inom alla kommunala verksamheter. Kommunen behöver även anställa fler teckenspråkiga som kan jobba som teckenspråkstolkar. Kommunen behöver därför se till att ta tillvara befintlig kompetens utan att diskriminera den teckenspråkiga gruppen.

- *Så långt det är möjligt, gör platsannonser tillgängliga och sökbara för alla.*
- *Anställ mer teckenspråkig personal i kommunen.*
- *Anställ kommunala teckenspråkstolkar.*

Minska arbetslösheten

Att ha ett arbete med en rimlig inkomst skapar både frihet, trygghet och en känsla av sammanhang. Statens hårda neddragningar inom Arbetsförmedlingen har inneburit större ansvar för kommunen som behöver arbeta långsiktigt med arbetslösheten. Dessutom har pandemin slagit hårt mot de grupper som stod längst från arbetsmarknaden, vilket har skapat ett större behov av satsningar för att stötta människor att ta sig ur arbetslösheten.

En grupp som står långt ifrån arbetsmarknaden är personer med utländsk bakgrund. Kommunen behöver underlätta möjligheten att få in en fot på arbetsmarknaden genom till exempel praktikplatser och yrkesutbildningar. Kommunen behöver även arbeta aktivt för att motverka fördomar och rasism som gör det svårt för denna grupp att få jobb.

I kommunen råder brist på både arbetskraft och kompetens inom vissa yrken. Särskilda insatser bör därför riktas för att matcha arbetssökande med yrkesutbildningar. Genom tätare samverkan mellan kommunens bolag, näringslivet och kommunala verksamheter vill vi öka antalet arbetstillfällen kopplade till besöksnäring och turism. För att skapa fler sådana arbets- och praktiktillfällen behövs en plan för hur ett utökat samarbete kan utvecklas. För Vänsterpartiet är det dessutom viktigt att hela kommunen ska leva, därför bör även mindre orter i kommunen involveras i denna process.

- *Minska arbetslösheten bland personer med utländsk bakgrund genom praktikplatser och attraktiva yrkesutbildningar i kommunala bristyrken.*
- *Upprätta en plan för ökad sysselsättning inom besöksnäring och turism.*

Ökad jämlikhet och jämställdhet

För Vänsterpartiet är det viktigt att aktivt arbeta med lönestrukturerna i kommunen för ökad jämställdhet och jämlikhet. Otrygga arbetsvillkor, bristande arbetsmiljö och lågt löneläge förekommer i högre grad inom kvinnodominerade yrkesgrupper. I listan över yrkeskategorier med de lägsta lönerna kommer en mansdominerad grupp först på plats 13.

Vänsterpartiet vill därför se ett mål i Örebro kommun om att ingen kommunanställd ska kunna tjäna mer än tre gånger så mycket som den med lägst lön. Vi kallar modellen *Rättviselön*. Det är ett effektivt verktyg för att höja de lägsta lönerna och samtidigt minska klyftorna i samhället.

Under förra mandatperioden drev Vänsterpartiet tillsammans med dåvarande kommunstyrelsen igenom två viktiga satsningar för jämlikhet och jämställdhet. Genom en speciell *lönesatsning* höjde vi lönen för några av de yrkesgrupper i kommunen som tjänar allra minst. Satsningen, som uppgår till 10 miljoner kronor årligen, är permanent och riktar sig uteslutande till kvinnodominerade yrken inom välfärden. Vi såg då till att flera yrkesgrupper, bland annat undersköterskor och förskolepersonal, fick ta del av ett *skobidrag* för att delvis täcka kostnaden för arbetskor. För oss är det fortfarande viktigt

att ha kvar denna satsning för att säkerställa en god arbetsmiljö för kvinnodominerade yrkesgrupper i kommunen. Även om mer måste göras ser vi dessa satsningar som viktiga steg för att minska skillnaderna i arbetsvillkoren mellan kvinnor och män.

Behovet av personal inom omsorg, förskola och skola ökar. I dessa yrken är män kraftigt underrepresenterade. Vi behöver därför arbeta för att utjämna denna obalans vid rekrytering och förändra normen, något som skulle gynna jämställdheten i hela samhället. En jämnare könsfördelning skulle även med stor sannolikhet föra med sig bättre löner och arbetsvillkor. Målet att utjämna könsfördelningen inom dessa yrken behöver också avspeglas i utbildningar som rör dessa yrken.

- *Inför lönomodellen Rättviselön.*
- *Fortsätta arbeta för att höja lönen för de lägst avlönade yrkesgrupperna och därmed minska löneklyftorna.*
- *Jobba aktivt med yrkesutbildningar inom förskola och omsorg med målet att också nå fler män.*

Höj kompetensen i äldreomsorgen

Vänsterpartiet har drivit igenom en nationell satsning som brukar benämnas som *aldrelyftet*. I kommunen har det inneburit ett ordentligt kompetenslyft för personalen inom äldreomsorgen. Det är viktigt att vi fortsätter att bevara och utveckla denna kompetens genom fortsatta vidareutbildningar. Utöver det behöver personal ges spetskompetens inom viktiga områden som bidrar till att äldre får en bättre omvårdnad samtidigt som vi utvecklar det förebyggande arbetet i kommunen. Som ett stöd i det arbetet behöver kontaktytorna mellan regionens sjukvård och kommunens äldreomsorg öka. Att vidareutbilda personalen inom äldreomsorgen och ge dem spetskompetens ska vara en möjlighet genom en nära samverkan mellan Region Örebro län, Örebro kommun, Örebro universitet samt Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen.

- *Fortsätt vidareutbilda personal inom äldreomsorgen och skapa möjligheter att ge personal spetskompetens.*
- *Förbättra samverkan mellan regionen, kommunen, universitet samt Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen.*

Feriejobb - en första ingång i framtiden

Genom att tidigt komma ut i arbetslivet förbättras chanserna att få en försörjning som vuxen. När arbetslösheten är hög minskar tillgången till feriejobb. De senaste åren har Örebro kommun tagit emot cirka 3 000 ansökningar, samtidigt kan kommunen idag endast erbjuda cirka 2 000 sommarjobb. Vi vill säkerställa att så många som möjligt ska få ett feriejobb och därför ser vi att det är viktigt att kommunen samarbetar med privata näringslivet för att kunna erbjuda så många feriejobb som möjligt, inte bara kommunala. Med feriejobb kan vi se till att nuvarande generation av unga kan få prova på att ta sina första steg ut på arbetsmarknaden. En särskild garanti ska införas för att ungdomar med olika funktionsvariationer ska kunna erbjudas feriejobb.

- *I samverkan med privata näringslivet verka för att fler ungdomar ska få ett feriejobb.*
- *Inför en garanti på feriejobb för ungdomar med olika funktionsvariationer.*

ETT ÖREBRO FÖR ALLA 2024

VÄNSTERPARTIET ÖREBRO KOMMUN